KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır
H.Əliyev

DÎPLOMAT

www. Diplomata-kurdi.com

№ 27 (138), 8 - 14 Oktyabr, Cotmeh sal 2011
Ji meha şûbatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û sîyasî

Qiyməti, Hêjaye 40 qəpik

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!

Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məscidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.

Səbahəddin Eloğlu

Mehriban Əliyevanın Fransa Respublikasının “Şərəf Legionunun Zabiti” dövlət ordeni ilə təltif olunma mərasimi keçirilmişdir

Serokê Kurdistanê serxweşiya serokwezîrê Tirkiye kir

Talebanî raziye Nêçîrvan Barzanî bibe serokwezîr

Hevpeyivîna Xeberên Kurdî bi Mûrad Ciwan re

Istenbul
Səh. 11

Nêçîrvan Barzanî tevlî rakirina cenazeyê diya serokwezîrê Tikriyê bû

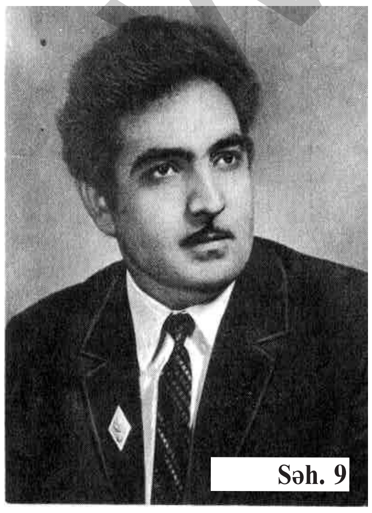

KÜRD XALQININ ZƏFƏR TARİXİNDƏN

Səh. 4

Demirtaş: Em qebûl nakin Îsraîl wek zarokan ligel me tevbigere

Səh. 11

KÜRD XALQININ DƏYƏRLİ OĞLU, AZƏRBAYCAN NƏSRİNİN QARTALI SÜLEYMAN HÜSEYN OĞLU RƏHİMOVUN VƏFATINDAN 28 İL ÖTÜR

İlham Əliyev və Fransa Prezidenti Nikola Sarkozi Bakıda Fransız Liseyinin təməlqoyma mərasimində iştirak etmişlər

Bakıda Fransız Liseyinin təməlqoyma mərasimi keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Fransa Respublikasının Prezidenti Nikola Sarkozi və ölkəmizin birinci xanımı Mehriban Əliyeva mərasimdə iştirak etmişlər.

Prezident İlham Əliyev Fransa dövlətinin başçısı Nikola Sarkozini qarşıladı.

Mərasim iştirakçıları Azərbaycan və Fransa prezidentlərini hərarətlə qarşıladılar.

vvəlcə "Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və Fransa Respublikasının Hökuməti arasında Bakı Fransız Liseyinin yaradılması haqqında" Saziş imzalandı. Sənədi Azərbaycan tərəfdən xarici işlər naziri Elmar Məmmədyarov, Fransa tərəfdən isə xarici və Avropa işləri naziri yanında əməkdaşlıq məsələləri naziri Anri de Renkur imzaladılar.

Dövlət başçıları mərasimdə çıxış etdilər.

Prezident İlham ƏLİYEV ali qonağı salamlayaraq dedi:

- Hörmətli cənab Prezident!

Hörmətli qonaqlar!

Xanımlar və cənablar!

Cənab Prezident, mən Sizi bir daha Azərbaycanda səmimiyyətlə salamlayıram, Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Sizin səfəriniz tarixi xarakter daşıyır. İlk dəfə olaraq Fransa Prezidenti Azərbaycana səfər edir. Əminəm ki, səfəriniz Fransa-Azərbaycan əlaqələrinin gələcək uğurlu inkişafına çox böyük töhfəsini verəcəkdir. Əlaqələrimiz çoxşaxəlidir, bütün sahələri əhatə edir. Son illər ərzində ölkələrimiz arasında yaşanan əməkdaşlıq bizi daha da ruhlandırır və əmin edir ki, gələcəkdə də Fransa-Azərbaycan əlaqələri strateji xarakter daşıyacaqdır.

Siyasi əlaqələrimiz çox intensivdir. Mən dəfələrlə Sizin gözəl ölkənizə səfər etmişəm, bu gün isə Siz bizim qonağımızsınız. Siyasi sahədə əməkdaşlığın perspektivləri də çox gözəldir. Eyni zamanda, Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələrinin inkişafında Fransanın çox böyük rolu vardır. Şəxsən Sizin və rəhbərlik etdiyiniz dövlətin Avropa İttifaqı-Azərbaycan əlaqələrinə verdiyiniz dəstəyə görə Sizə minnətdaram. Bu yaxınlarda "Şərq tərəfdaşlığı" zirvə görüşünün keçirilməsi bir daha göstərdi ki, Avropa İttifaqı-Azərbaycan əlaqələri uğurla inkişaf edir. Azərbaycan-NATO əlaqələrində də Fransanın xüsusi rolu vardır. Bu əlaqələrin inkişafında Sizin ölkəniz əminəm ki, bundan sonra da dəstəyini göstərəcəkdir.

Əlbəttə, regional təhlükəsizlik məsələləri daim diqqət mərkəzindədir. Bu gün də bu məsələlərlə bağlı biz Sizinlə çox geniş və səmimi söhbət aparmışıq. Fransa Minsk qrupunun həmsədri kimi Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həll olunması işində çox mühüm rol oynayır. Biz bu rolu yüksək qiymətləndiririk və ümid edirik ki, şəxsən Sizin səyləriniz nəticəsində münaqişə tezliklə beynəlxalq hüquq normalarına uyğun şəkildə həllini tapacaq və ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa olunacaqdır.

Uzun illərdir ki, Azərbaycan torpaqları – Dağlıq Qarabağ və onun ətrafında yerləşən 7 rayon işğal altındadır. Bu işğal və etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində bir milyondan artıq azərbaycanlı doğma torpağında qaçqın-köçkün həyatı yaşayır. Bu vəziyyətə son qoyulmalıdır və Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, status-kvo dəyişdirilməlidir. Hesab edirəm ki, status-kvonun dəyişdirilməsi üçün yaxşı imkanlar vardır və status-kvonun dəyişdirilməsini ən çox arzulayan tərəf Azərbaycandır. Çünki bu, bizim torpaqlarımızdır və bizim torpaqlar işğal altındadır. Beynəlxalq təşkilatlar bu məsələ ilə bağlı öz qərarlarını vermişlər. BMT Təhlükəsizlik Şurası, ATƏT, Avropa Parlamenti, Avropa Şurası, digər təşkilatlar – yəni, məsələnin həlli üçün hüquqi baza vardır. Əminəm ki, yaxın zamanlarda daha da ciddi addımlar atılacaq, münaqişəyə son qoyulacaq və Cənubi Qafqazda sülh, əməkdaşlıq yaranacaqdır.

Ölkələrimiz arasında iqtisadi sahədə əməkdaşlıq da çox uğurla inkişaf edir. Deyə bilərəm ki, bu ilin 8 ayında iki ölkə arasındakı ticarət dövriyyəsi 3 milyard dolları keçmişdir və gələcək inkişaf üçün imkanlar vardır. Ümid edirəm ki, ilin sonuna qədər bu rəqəm 4 milyard dollara çatacaqdır. Fransanın 40-a yaxın şirkəti Azərbaycanda uğurla fəaliyyət göstərir. Onlar ekologiya, ətraf mühitin qorunması ilə bağlı müxtəlif layihələri icra edirlər. Azərbaycanda Məişət tullantıları zavodu Fransa şirkəti tərəfindən tikilir. Bakıda metronun konseptual inkişaf planında Fransa şirkətləri iştirak edirlər. Bizim birinci telekommunikasiya peykimizi orbitə Fransa şirkəti qaldıracaqdır. Yəni, bu sahədə də əməkdaşlıq üçün yaxşı imkanlar vardır.

Enerji təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlıq çox uğurludur. Bu yaxınlarda "Total" və "Gaz de France" şirkətlərinin Azərbaycanda yeni qaz yatağını aşkarlaması həm ölkəmizin enerji potensialını gücləndirəcək, eyni zamanda, Avropanın enerji təhlükəsizliyinə də müsbət təsirini göstərəcəkdir. Çünki bildiyiniz kimi, Azərbaycan "Cənub" qaz dəhlizinin reallaşmasında çox mühüm rol oynayır. Bu məsələlər, eyni zamanda, Avropa İttifaqı-Azərbaycan əlaqələrinin bir hissəsidir.

Bu yaxınlarda aşkar edilmiş qaz yatağında 350 milyard kubmetr qaz vardır və beləliklə, Azərbaycanın qaz potensialı hazırda 2,6 trilyon kubmetrdir. Mən çox şadam ki, Fransa şirkətləri bizim tərəfdaşlar kimi Azərbaycanda uğurla fəaliyyət göstərirlər.

Nəhayət, humanitar sahədə əməkdaşlıq çox genişdir. Yaxın gələcəkdə Parisdə Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi fəaliyyətə başlayacaqdır. Bu gün isə Bakıda Fransız Liseyinin təməl daşı qoyulacaqdır. Bu, çox əlamətdar və gözəl hadisədir. Bu liseyin fəaliyyətə başlaması Fransa-Azərbaycan əlaqələrini daha da gücləndirəcəkdir. Bu, bizim dostluğumuzun rəmzidir. Eyni zamanda, Azərbaycanda təhsil sahəsinə qoyulan böyük sərmayədir. Bu liseyin yaradılmasında əməyi olan bütün şəxslərə dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Liseyin təməl daşının qoyulmasında Fransa Prezidentinin iştirakı, əlbəttə ki, bugünkü mərasimə xüsusi əhəmiyyət verir.

Əminəm ki, hörmətli cənab Prezident, liseyin açılışında da biz Sizinlə bərabər iştirak edəcəyik. Bir daha Sizi Azərbaycanda səmimiyyətlə salamlayıram, Sizə və rəhbərlik etdiyiniz ölkəyə yeni-yeni uğurlar arzulayıram. Sağ olun.

* * *

Fransa Prezidenti Nikola SARKOZİ çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm Prezident! Bakı Fransız Liseyinin təməl daşının qoyulması mərasimində, Bakıda Sizin aranızda olmaq mənim üçün bir sevincdir. Bu məktəbin yaradılması qərarı təkcə iki ölkə arasındakı yüksək səviyyədə olan diplomatik və siyasi əlaqələrin nümunəsi deyil, eyni zamanda, Azərbaycanın göstərdiyi münasibətlərdəndir. Bu, həmçinin Azərbaycanın dinamizmini və onun dünyaya açıqlığı arzusunu ifadə edir.

Bakı mühüm bir qovşaqdır. Əsrlərdən bəri müxtəlif xalqların və müxtəlif mədəniyyətlərin bir-birinə qovuşduğu məkandır. Fransız liseyi bu ölkənin tarixini təcəssüm etdirəcəkdir. Bir vaxtlar ölkənizin neft sənayesinin inkişafında çox mühüm rol oynamış Nobel qardaşlarının yaşadıqları prospektdə bu gün Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin və Sizin həyat yoldaşınız, xanım Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi sayəsində Fransız Liseyinin təməli qoyulur. Mən bir daha yenidən Mehriban xanıma öz təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Fransız Dünyəvi Təhsil Missiyasının və ölkələrimizin Təhsil nazirliklərinin dəstəyi ilə bu lisey fransızdilli elitanın formalaşmasına imkan verəcəkdir. Eyni zamanda, Fransa universitetlərinin qapıları bu fransızdilli tələbələrin üzünə daim açıq olacaqdır. Aldıqları biliklərlə Azərbaycanı bəhrələndirmək üçün onlar ölkələrinə qayıdacaqlar.

Mən bilirəm ki, Sizin tələbələr Fransa hökumətinin, son illərdə isə, həmçinin Azərbaycan hökumətinin təqaüdləri sayəsində Fransada təhsil alırlar. Arzu edirəm ki, universitetlər arasında əməkdaşlıq daha da zənginləşsin. Ümidvaram ki, Fransız Liseyi buna güclü töhfəsini verəcəkdir. Bu lisey, həmçinin ölkələrimiz arasındakı mədəni və tarixi əlaqələrin ardıcıllığını əks etdirəcəkdir. 1920-ci ildə bolşeviklərin işğalından sonra Fransa birinci müstəqil Azərbaycan hökumətinin sürgündə olan üzvlərinin çoxuna sığınacaq vermişdir. 1944-cü ilin noyabrında II Dünya müharibəsinin sonunu müzakirə üçün Moskvaya gedən general Şarl de Qoll Bakıda bir gecə səfərdə olmuşdur. Mən bunu unutmuram.

Azərbaycan müstəqilliyini bərpa edən gündən başlayaraq ölkələrimiz arasında, xüsusilə də mədəniyyət və təhsil sahəsi dinamik və məhsuldar bir əməkdaşlığa başlamışdır. Bu, həm strateji tərəfdaşlıqda özünü əks etdirir, həm də qeyd edim ki, mədəniyyətdə.

Gələn ilin mart ayında Bakı İncəsənət Muzeyi dünyada ilk olaraq Fransanın inciləri sərgisini açacaqdır. Burada intibah dövründən bu günədək fransız mədəni irsini əks etdirən yüzədək görkəmli əsər nümayiş etdiriləcəkdir.

Möhtərəm Prezident! Əziz İlham! Mənimlə birlikdə bu liseyin yaranmasını qərara almaqla Siz mədəniyyət rəngarəngliyini və Frankafoniyanı seçmiş olursunuz. Bu, cəsarətli seçim və uğurlu gələcəkdir. Fransa bütün sahələrdə Sizin dostunuzdur, Sizin tərəfdaşınızdır. Siz bilirsiniz ki, artıq Frankafoniya tolerantlıq, azadlıq, insan hüquqları və demokratiya kimi bəşəri dəyərlərin daşıyıcısıdır. Nüfuzunuzla, bu gözəl layihəni müdafiə etməklə Siz bu dəyərlərə dəstək verdiyinizi nümayiş etdirirsiniz və mən bu münasibətlə Sizi təbrik edirəm. Mən bir daha Sizə təşəkkür etmək istərdim. Bu gün bizə göstərdiyiniz qəbul üçün, cənab Prezident, şəxsən Sizə və Sizin həyat yoldaşınıza təşəkkürümü bildirirəm. Bilin ki, Fransa Sizin dostunuzdur və Siz ona etibar edə bilərsiniz. Təşəkkür edirəm!

* * *

Azərbaycan və Fransa prezidentləri tikiləcək liseyin stendinə baxdılar.

Sonra Fransız Liseyinin təməli qoyuldu.

Prezident İlham Əliyev və Prezident Nikola Sarkozi gilizi təmələ buraxdılar. Dövlət başçıları və Azərbaycanın birinci xanımı təmələ beton qarışığı tökdülər.

Bildirildi ki, Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə inşa olunacaq lisey ölkəmizdə müvəqqəti və daimi yaşayan fransızdilli əcnəbi vətəndaşların və Azərbaycan vətəndaşlarının bu dildə təhsil almalarına geniş imkanlar yaradacaqdır. Fransız məktəbinin tədris planı uşaq bağçasından başlayaraq 12 illik ümumi təhsil müəssisəsində tətbiq edilən klassik fransız tədris planı olacaqdır. Tədris proqramı Fransa milli təhsil sisteminin tələblərinə uyğun olaraq fransız dilində aparılacaqdır. Şagirdlərə veriləcək attestat Fransa Milli Təhsil Nazirliyinin standartlarına və tələblərinə cavab verəcək və nazirlik tərəfindən tanınacaqdır. Məktəbin məzunları öz seçimlərinə uyğun olaraq təhsillərini Fransanın istənilən ali təhsil müəssisəsində davam etdirmək imkanı qazanacaqlar.

Fransa Prezidentinin diqqətinə çatdırıldı ki, bu təhsil ocağı Bakının "Ağ şəhər" adlanan ərazisində inşa olunacaqdır. Dünyada şəhərsalma sahəsində həyata keçirilən ən iri və nadir layihələrdən olan "Bakı Ağ şəhər" layihəsinin maraqlı tərəflərindən biri də burada Paris məhəlləsinin salınmasıdır.

Sonra Azərbaycanın və Fransanın dövlət başçıları ölkəmizdə fəaliyyət göstərən fransız iş adamları ilə görüşdülər, onlara fəaliyyətlərində uğurlar arzuladılar.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Fransa Prezidenti Nikola Sarkozini yola saldılar.

KÜRD XALQININ DƏYƏRLİ OĞLU, AZƏRBAYCAN NƏSRİNİN QARTALI SÜLEYMAN HÜSEYN OĞLU RƏHİMOVUN VƏFATINDAN 28 İL ÖTÜR

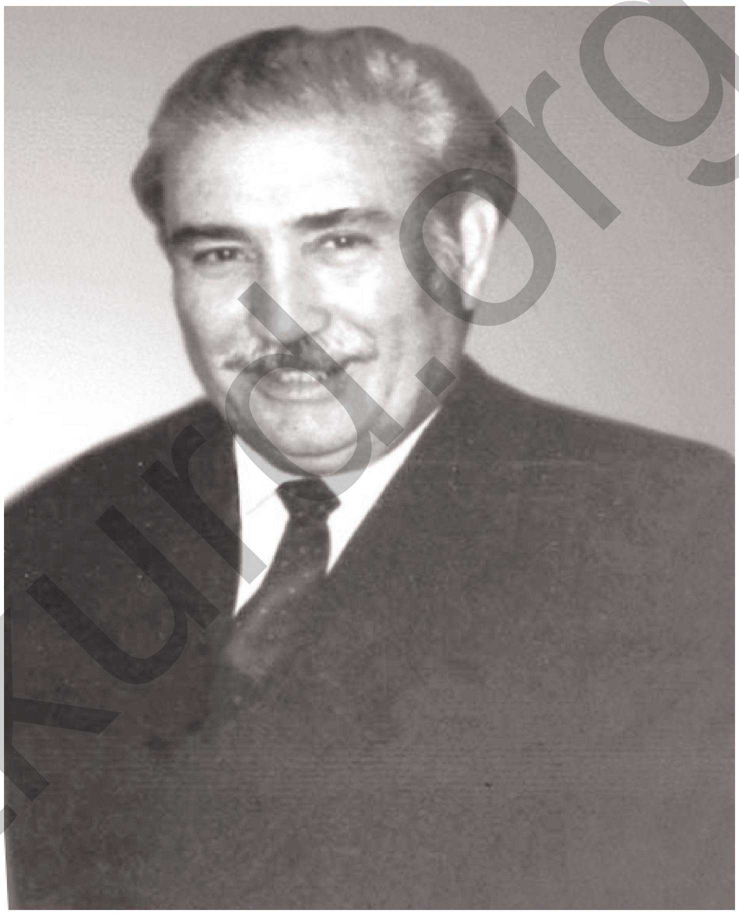

Süleyman Rəhimov 1900-cü ilin oktyabrında Zəngəzur mahalının Qubadlı rayonunun Əyin kəndində anadan olmuşdur. İbtidai təhsilini ikisinifli rus məktəbində almışdır. İlk təhsilini kənddə almış, sonralar texnikum və ali məktəb bitirmişdir. 1921-ci ildə Xanlıq kəndində yeni açılmış məktəbdə müəllim işləməyə başlamışdır. Şuşada pedaqoji kursda oxuduqdan sonra uzun müddət Zəngəzur mahalının müxtəlif rayonlarında müəllimlik etmişdir.

1928-ci ilin payızında dostu Əli Vəliyevlə Bakıya gələrək ADU-nun tarix fakültəsində təhsil almış, eyni zamanda Qaraşəhərdə ikinövbəli savad kursunda yaşlı fəhlələrə dərs demişdir.

Ədəbi fəaliyyətə 1930-cu ildən başlayan Süleyman Rəhimovun ilk əsəri "Şamo"dur. Bununla belə o 50 il bu əsərinin üzərində işləmiş və ona əlavələr etmişdir.

Süleyman Rəhimov 1939-1940, 1944-1946 və 1954-1958-ci illərdə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri olmuşdur. Azərbaycanın Laçın, Samux, Şahbuz və Noraşen rayonlarında rəhbər partiya işlərində çalışmışdır (1934-1937). Azərbaycan K(b)P Bakı şəhər komitəsində təbliğat üzrə katib (1940-1941), Azərbaycan K(b)P MK-da təbliğat və təşviqat şöbəsinin müdir müavini (1941-1944), Azərbaycan Nazirlər Soveti yanında Mədəni-Maarif İşləri Komitəsinin sədri (1945-1958) vəzifələrində işləmişdir.

Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqının "Qızıl qələm" mükafatına (1972) layiq görülmüşdür. Üç dəfə Lenin orleni (1946, 1970, 1975), "Qırmızı Əmək Bayrağı" (1959), "Şərəf nişanı" (1942) ordenləri və medallarla təltif edilmişdir, 1960-cı ildə xalq yazıçısı, 1975-ci ildə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adları almışdır.

1983-cü il oktyabrın 11-də vəfat etmişdir.

Rəhimov Süleyman Hüseyn oğlu — nasir, 1938-ci ildən AYB-nın üzvü, Azərbaycanın xalq yazıçısı (1960), Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1975).

Süleyman Rəhimov 1900-cü ilin oktyabrında Zəngəzur mahalının Qubadlı rayonunun Əyin kəndində anadan olmuşdur. İbtidai təhsilini ikisinifli rus məktəbində almışdır. 1921-ci ildə Xanlıq kəndində yeni açılmış məktəbdə müəllim işləməyə başlamışdır. Şuşada pedaqoji kursda oxuduqdan sonra uzun müddət Zəngəzur mahalının müxtəlif rayonlarında müəllimlik etmişdir.

1928-ci ilin payızında dostu Əli Vəliyevlə Bakıya gələrək ADU-nun tarix fakültəsində təhsil almış, eyni zamanda Qaraşəhərdə ikinövbəli savad kursunda yaşlı fəhlələrə dərs demişdir.

Ədəbi fəaliyyətə 1930-cu ildən başlayan Süleyman Rəhimovun ilk əsəri "Şamo"dur. Bununla belə o 50 il bu əsərinin üzərində işləmiş və ona əlavələr etmişdir.

Süleyman Rəhimov 1939-1940, 1944-1946 və 1954-1958-ci illərdə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri olmuşdur. Azərbaycanın Laçın, Samux, Şahbuz və Noraşen rayonlarında rəhbər partiya işlərində çalışmışdır (1934-1937). Azərbaycan K(b)P Bakı şəhər komitəsində təbliğat üzrə katib (1940-1941), Azərbaycan K(b)P MK-da təbliğat və təşviqat şöbəsinin müdir müavini (1941-1944), Azərbaycan Nazirlər Soveti yanında Mədəni-Maarif İşləri Komitəsinin sədri (1945-1958) vəzifələrində işləmişdir.

Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqının "Qızıl qələm" mükafatına (1972) layiq görülmüşdür. Üç dəfə Lenin orleni (1946, 1970, 1975), "Qırmızı Əmək Bayrağı" (1959), "Şərəf nişanı" (1942) ordenləri və medallarla təltif edilmişdir, 1960-cı ildə xalq yazıçısı, 1975-ci ildə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adları almışdır.

1983-cü il oktyabrın 11-də vəfat etmişdir.

Şamo (I,II c. 1931, 1940),
Saçlı (1944)
“Ata və oğul “(1949)
“Mehman” (1953)
“Ana və abidəsi” (1967)
“Mahtəvan” (1968)
“Seçilmiş əsərləri” (üç cilddə, 1968-1981)
“Ağbulaq dağlarında”
“Medalyon”
“Ötən günlər dəftərindən”
“Qafqaz qartalı”
“Qoşqar qızı”
“Aynalı”
“Qardaş qəbri”
“Su pərisi”
“Uğundu”

“Şamo” — xalq yazıçı Süleyman Rəhimovun romanı.

Ədəbi fəaliyyətə 1930-cu ildən başlayan Süleyman Rəhimovun ilk əsəri "Şamo"dur. O "Şamo" ki, bütün ömrü boyu onun üzərində işləyib. Doğrudur, arada yeni əsərlər də yazıb: "Aynalı", "Qardaş qəbri", "Su pərisi", "Uğundu" və sairə. Lakin ədibin özü üçün də ən əziz əsər "Şamo" olub. Düz əlli ilə yaxın onun üzərində işləməkdən doymayıb. Maraqlıdır ki, elə ilk çap əsəri də "Şamo"dur. Böyük ədib tənqidi məqalələrinin birində yazırdı: "Yazıçılıq - istedad, zəhmət, bir də cəsarətdir. Bu cür olmasa, yazıçı olmaz. Yazıçılıq əsl qəhrəmanlıqdır. Həyatda qorxaqdan kişi çıxmayan kimi, yazıçılıqda da qorxaqdan kişi yazıçı çıxa bilməz. Yazıçılıq xarüqəladə cəsarətdir".

"Şamo"dan söz düşmüşkən, yazıçı bu əsərini həqiqətən çox sevirdi. Yaratdığı qəhrəmana o qədər dərindən bağlanmışdı ki, hətta övladlarından birinin adını Şamo qoymuşdu. İnkaredilməz faktdır ki, Süleyman Rəhimov geniş nəfəsli, çox sanballı yazıçı idi. Xalq həyatının incəliklərinə dərindən bələdliyi yaratdığı epik lövhələrə canlılıq gətirmişdi.

Azərbaycan nəsrində Süleyman Rəhimov əslində roman-epopeya yaratmışdı. Amma bugünün prizmasından bu əsərlərə diqqət yetirəndə böyük yazıçıların da zamanın təzyiqindən kənara çıxa bilməməsi diqqət çəkir. Süleyman Rəhimov seçdiyi ədəbi qəhrəmanlara təkcə istedadının deyil, həm də dövrün prinsipləri əsasında yanaşmaq məcburiyyətində olub. Ermənilərə qan udduran, milli mənafe uğrunda savaşa qalxan, bu gün də haqqında nəinki təkcə Zəngəzurda, bütövlükdə Azərbaycanda danışılan qeyrtəli vətən oğlunun - Sultan bəyin "Şamo"da mənfi obraza çevrilməsi dövrün tələbi idi. Sovet quruluşu yazıçıdan məhz əsl bəylərin üstündən qara xətt çəkib guya xalq içindən çıxmış süni qəhrəman yaratmağı tələb edirdi. Buna görə də Sultan bəylər xalqa çox eybəcər şəkildə təqdim edilir, süni surətdə uydurulmuş obrazlar zirvəyə qaldırılırdı. Bu ziddiyyətlərin qovuşuğunda Süleyman Rəhimovun xalqa bağlılığı, vətən sevgisi onun bu əsərdə yeni müsbət obrazlar yaratmasına imkan verirdi. Süjet xətlərini genişləndirmək, oxucunun rəğbətini qazanmaq, bəlkə də daha çox ədəbiyyatda əbədi qalmaq üçün Süleyman Rəhimov əgər bir tərəfdən Lenin ideyalarını alqışlayırdısa, digər tərəfdən də milli kökə, adət-ənənəyə sadiq, qorxmaz, namuslu, cəngavər, orijinal qadın obrazlarını qələmə alırdı. Çünki belə anaların bətnindən ancaq igid və mərdlər doğula bilər. Milli şüura başqa cür xidmət etmək mümkün deyildi.

Süleyman Rəhimov ədəbiyyatımızda təkcə maraqlı yazıçı deyildi. O, həm də milli hisslərlə yaşayıb-yaradan böyük insan idi. Dövrün ab-havası, sosial həyat tərzi, sovet quruluşunun qanun və diktələri yazıçının yaradıcılığından təsirsiz keçməyə bilməzdi. Çünki ötən əsrin 20-ci illərindən başlayan repressiyalar qara caynaqlarını Azərbaycanın hər yerinə ilişdirmişdi. Fikir verin, Şamo adi çoban oğlundan məşhur inqilabçıya qədər bir ömür yolu keçir. Guya haqq-ədalət uğrunda mübarizəyə qoşulur. Amma söykənəcəyi nə olur - bolşeviklərin müraciətləri. Cəngavər bir igidin inandığı yanlışlıq onun nakam ölümü, həlak olması ilə nəticələnir. Müəllif əslində qəhrəmanını öldürməyə də bilərdi. Bəlkə də böyük sənətkarımızın uzaqgörənliyi idi ki, bütün çarpışmaların, inqilabların sonu uçurumdur, məğlubiyyətdir. Fikir verin, müsbət qəhrəmanlar - partizanlar, inqilabçılar müxtəlif vaxtlarda həlak olurlar. "Mənfi" surətlər, məsələn, elə Sultan bəy xaricə qaçır. Bunlar rəmzi məna daşıyır və elə mətləblər pıçıldayır ki, istər-istəməz Süleyman Rəhimovu yenidən tanımaq istəyirsən.

Hevpeyivîna Malpera “Xeberênkurdî” bi Mûrad Ciwan re

Malpera Xeberên Kurdî ***(xeberenkurdi.com)*** *hevpeyivînek bi berpirsê malpera me Mûrad Ciwan re kir. Em wê hevpeyivînê redakte dikin û li vê derê diweşînin.*

Beriya 3-4 rojan Mûrad Ciwan hat Anqerê. Em roja înê (30-9-2011) ji bo hevpeyivînekê li Anqerê hatin ba hev.

Murad Ciwan, ji Diyarbekirê ye. Beriya derbeya 12 Îlonê ji Tirkiyê derket; lê piştî darbeyê şert û mercên Tirkiyê gelek xirab bûn. Ji ber vê, li Swêdê ma, paşê jî bi cîh bû. Piştî wî malbata wî jî çû Swêdê.

Ciwan heta 1992'yê di nav siyasetê de aktîf cîh girt; lê niha aktîf siyasetê nake. Ciwan, demekê di dibistanên Swêdê de dersa kurdî jî da. Ew niha wek ronakbîr û nîvîskarekî li Swêdê li ser înternetê malpera NETKURD-ê dide weşanê.

- Mamoste ez berê spas dikim, we em neşikandin. Pirsa min a ewil ew e ku: rewşa diyasporaya Swêdê ya Kurd çawa ye? We got ‘ez ji siyasetê veqetiyam’, çima qey êdî hûn ji siyasetê têr bûn?”

- Kurdên Swêdê wek kurdên din ji sê beşan pêk tên. Hinek ji wan karker in ku ji bo aboriyê hatine. Ew siyasî nînin. Piştî derbeya 12 Îlonê multeciyên siyasî hatin Swêdê ew jî beşek in û wekî din gencên kurd ji bo xwendinê hatine. Civaka kurdên Swêdê ji wan her sê beşan pêk tê.

Piştî 1980-yan bi rûdanên Helepçê û yên din re Kurdên Iraqê jî hatin, piştî şoreşa Îran-ê rewşa kurdan li Îranê xirabtir bû ew hatin. Ji Suriyê, ji deverên Ermenîstanê jî hatin. Ji hemû mintiqayên kurdnişîn hatin.. Yên ku hatin paşê jin û zarên xwe jî anîn. Bûne civakek. Paşê komele û rêxistin damezrandin. Kurd endamê wan komela û rêxistina ne ku jê beşeka giring jî siyasî nînin. Ev komele paşê li Stokolmê bûn wek federasyonekê: Federasyona Komeleyên Kurdıstanî li Swêdê. Bi vî awayî diyasporaya Kurdan li Swêdê avabûye.

- Pêwendiyên kurd û swedîyan çawa ne? Kurd li gettoyan dijîn an na?

- Ev jî li gor ferqa di nav Kurdan de diyar dibe. Kesên ronakbîr, rewşenbîr û zana hene, karker hene, kesên gundî yên ji ber şerê dewlet û PKK-ê ji gundan derxistî jî hene; li gor wê seviya civakê di navbera însanan de diguhere. Kesên ronakbîr, rewşenbîr beşdarî civakê bûne, pêşve ketine, zarokên xwe gihandine, entegreyê jiyana Swêdê kirine; lê yê din dibe ku di dereceyeka hindik de mane. Rewş çawa be jî ne tene li Swêdê li Almanya wan deran jî xerîb li cihekî kom dibin. Ne tene Kurd, Tirk yên Afrîkayî jî wisa ne. Yanê xerîbên her derê tên li cîhekî kom dibin. Belê ev piştgirî û cîranîyê çêdike lê dibe sedema hinek problemên civakî jî, mîna jiyana gettoyan. Yên entegrebûyî jî hene.

- Çima diyaporaya Swêdê ya kurdan ji aliyê çandê ve li gor diyasporayên din yên kurdan ewqas pêşve çû ye?

- Rast e diyasporaya kurdên Swêdê gelek pêşve çûye. Kesên din jî vê astê tînin ziman. Çimkî pêşeng, ronakbîrê xwendî yên Kurdan pirttir li Swêdê bi cih bûn. Ronakbîr û xwendiyên Kurd yên ji Iraq û Îranê jî hatin Swêdê. Li gor diyasporayên din tebeqeya ronakbîrên Kurd li Swêdê xurt û zexm bû. Çapxane, weşanxane û komele hatin danîn, kovar û kitêb hatin weşandin.

- Mamoste, li Swêdê perwerdehîya bi zimanê Kurdî heye?

- Ji hemû gelan û zimanan re ev derfet heye, ji bo kurdan jî heye. Armanc fêrbûna zimanê xwe ye. Hemû ders Kurdî nayên dayîn, lê hinek ders bi Kurdî tên dayîn. Heke dê û bav bixwazin şaredarî mecbûr in derfetên dersa zimanên zikmakî bidin zarokan. Perwerdehî jî di destê belediyan şaredariyan de ye, di destê hikumeta merkezî de nîne. Min jî mamostetiya zimanê Kurdî kiriye.

- Orhan Miroğlu dibêje ”ji ber hinek sedeman rewşebîrên kurd yên diyasporayê çirmisîn, qels bûn û paşve çûn.” Hûn vê gotinê çawa dinirxînin?”

- Belê, min jî ew sê nivîsên Orhan Mîroglu ên di Tarafê de xwendin; para rastiyê jî di wan de heye; şaşîtiyên afakînêrînê, teniknêrînê jî di wan nivîsan de hene. Mesela ronakbîrên kurd yên çûn wê derê ne ku berê xurt bûn û paşê qels bûn. Na wan siyaseta aktîf dimeşand, piştre hin mîna berê aktîf neman di siyasetê de. Ev nayê wê maneyê ku ew di ronakbîriyê de qels bûn.

Mesela ez… Min dev ji siyaseta rêxistinî berda, lê dev ji ronakbîrîyê berneda. Ez li ser ziman, dîrok edebiyat, çand, kultur, rojnamegeriya kurdan dixebitim. Ev 5-6 sal in em NETKURD-ê derdixin ji her derê dinyayê ew tê xwendin.

Heke meriv bêje siyasetmedariya kurdan hinekî sist bû, sedemên wê yên maqûl hene: Berê gava di 1980’an de li Tirkiyê, Iraqê, Îran û Suriyê rewşa kurdan gelek xirab bû. Îmkan tunebû rojnameyan derxin, radyo û televîzyonan vekin. Lê paşê sal bi sal pêşveçûn gihîşte noxteyeka wisa ku kurdên Iraqê ji bo xwe dewleta federe avakir. Dezgeyên wan, hikumet, radyo, televizyon , parlamento, unîversite çêbûn.

Li Tirkiyê mîsal qedexeyên li ser zimanê Kurdî rabû, azadî hat. Rojname, kovar derketin. Hê problem hebûn; lê azadî çêbû. Gava ev der reş û tarî bû, hert tişt dihat înkarkirin, di bin darê zorê de bû, Swêd qiymeta wê hebû, wek çirakê bû. Me kovar, kitêb derdixistin, komele ava dikirin, civîn çêdibûn. Lê niha her tişt li vê derê di nav gel de dibe. Çiqas be jî êdî ew der (Swêd) li kêlekê ma. Nayê wê manê ku ronakbîrên li wê dere mayî, sist bûne.

Dîsa tespîteke wî ya gelek şaş hebû: Ji alî ronakbîriya li Ewropayê Fîlîstînî û Kurdan dida ber hev. Lê rewşên wan li Ewropayê ne wekhev bûn. Mînak; ez mamostê kurdî bûm, mamostên Tirkî , Erebî û Îngîlîzî hebûn. Min xwe û ew didan ber hev. Min dîdît Erebek dikare ji 22 dewletên Eraban kitêbên zarokan û yên xwendinê bigre bîne. Wê demê îmkana filistîniyan hebû ku ew ji sedî sed bi zimanê xwe xwende bin. Mamoste û ronakbîrênTirkan ji Tirkiyeyê kitêb danîn. Lê em kurd mecbûr bûn bi xwe kitêban ji bo zarokên xwe çekin, kovarên zarokan me bi xwe çêdikirin; em û fîlîstînî wekhev nebûn. Hem Ewropiyan hem Sovyet jî tê de welatên sosyalîst û yên rojhilat zarok û gêncên filistînî bi bursan dibirin welatên xwe, ew didan xwendin, îmkanên maddî, manewî didan ronakbîrên wan, ew li ser destan digirtin. Heke em van şertan nizanibin dibe ku em neheqîyan li kurdan bikin.

- Li gor we îhtîmala diyasporayên nû hene gelo? An jî ez wiha bêjim îhtîmala koçkirina kurdên Tirkiyeyê heye, çima?

- Rewşa dinyayê û welatan guherî. Digel wê, rewşa kurdan jî guherî. Kurd hê jî negîhîştine asta wisa ku hemû maf û azadiyên xwe bi dest xistibin. Berê rewşa Kurdan pir kambax bû. Lê niha şertên ku peyda bûne, kurd êdî ne mecbûr in bibin penaber, welatê xwe biterikînin, bi çolan kevin. Dikarin li welatê xwe bimînin mucadeleya xwe bi awayekî demokratîk, bi çarçova siyasî, bi diyalog û mizakeran, bi medotên aştiyane bimeşînin, heqên xwe yên bidestnexistî bistînin. Dinya, mintiqe, Tirkiye guheriye. Îmkan hatine ku îro bêyî mecbûr bibe bazde, mecbur bibe dest bi şîdetê bike, mecbûr bibe şerê çekdarî bike dikare xebata xwe bike. Bêyî van jî mirov dikare gelek tiştan bike heqên xwe hêdî hêdî, gav bi gav bi dest bixe.

Rewşa dinyayê jî guheriye. Berê heta me ji Swêdê telefonek vê derê dikir saet û roj diçûn. Me digot em telefonê ji dê û bavên xwe re bikin em diçûn santralan, diketin doran, dawiyê îja santral dihatin guhdarkirin, yekî ji santrala farzê muhal ya Diyarbekirê digot ‘Kürtçe konuşma, Kürtçe konuşursan kapatırım” . Lê niha ferqa vê dere ji wê derê nemaye TRT Şeş televizyonên kurdan yên din weşana kurdî dikin, him xîtabê Kurdên Ewropayê dikin him yên vê dere. Li ser înternetê weşan tê kirin ferqa hundir û derva nehîştiye. Dinya êdî piçûk bûye. Ji ber van rûdan û guhertinan ez dibêjim êdî diyaspora çênabe. Guhertinan mesafe li navbera hundîr û derva nehîştiye. Xeribîya welat êdî çênabe. Ez li Stokolmê siwarî teyyarê dibim piştî 3 seeta têm Stenbolê. Dinya piçûk bûye, pêwendî pirr alî gihîştine hevdu.

- Mamoste piştî van guherînan hun têkoşîna çekdar ya PKK-ê an rêxistinên din çawa dinirxînin?

- Ez dibêjim heke îmkan hebûna şerekî wisa dest pênekiraya ê qenctir buya. Berî salên 80-yan rêxistin û komeleyên Kurdan hebûn ku şerê çekdarî nedikirin. Tenê PKK şerê çekdarî dikir. Bi awayê demokratîk daxwaz û têkoşînên wan hebûn; lê dema darbeya eskerî hat, pir dirindane êrîş bir ser wan, hemû rêxistin girtin, kurd xistin hepsan, mal û xelq perîşan bûn, koçberî bû, însana gundên xwe terikandin. Yanî heke ne çare bû jî vê rewşê hinek mecbûr kirin ku derkevin dest bi şîdetê bikin, hêrs bibin, bi çiya kevin, şerekî dest pê bikin. Vê zirareke mezin da.PKK sedem nîne encamek e.

Lê îro têkoşîna çekdarî qet lazim nîne, di şertên rewşa îro de ku dinya gelek guheriye. Hetta ez dibêjim heke îmkan hebûya mirov bikaribuya vegeriyana demên berê, min ê bigota tevî wê zilm û zorê çardin hûn bi çek ranebin. Bê çek belkî me bikaribiya em gavên peşdetir bavêjin. Ez dikarim bêjim heke şerê çekdarî nebûya dikaribû ji asta îro jî zêdetir em herin.

Xwezîya 4 hezar gund vala nebûna, 3 mîlyon însan koçber nebûna, 40 hezar însan nehatina kuştin bira ev seviye kêmtir bûya. Bira 40 hezar însanên me nehatina kuştin, bira 3 mîlyon însanên me ji cîhên xwe nehatana qewirandin bira me 10 sal derenegtir heqên xwe bistandana. Ew texrîbata ku wan tiştan kir îro ne rihete em bikaribin şûna wan dagirin. Genç mirin, kadro mirin, mejî mirin, gund beyar man, rez bêyar man. Butçe û enerjiya dewletê ji wê re hat mesrefkirin, ku dikaribû di rêya pêşveçûyîne de bihata xerckirin. Qesda min ne ew e ku ez filankes an jî bêvankesan gunehkar bikim, gava wekî tespit, wekî realîte didî ber çavan meriv dikare bêje muhtemelen em ê ji îro ne kêmtir buna lê em kêmtir bûna jî bira hema 10 sal jî bikşanda lê ev tişt pêk nehatana.

-Mamoste PKK çima ji dewletê re wiha nabêje:‘Ji bo dayina mafên Kurdan(ziman, çand)muxatabî şert nîne; heke hûn li muxatabekî digerin ‘peyama mafên mirovan ya Ewropayê’ bigrin’?

- Ev muhtemelen ji ber egoya rêxistinîyê nayê gotinê. Gava meriv partiyek be li gor xwe micadeleykê didî, li gor xwe têyî derekê, konaxekê, te keda xwe rijandiye, însanên te hatine kuştin, tu bi çola ketîyî. Ev egoîzmekê çêdike ku jî dinyayek di sere meriv de peyda dibe, meriv dibêje qey heta em nebin her tişt ê xirab bibe. Lihevkirin bi me re neyê kirin, doz ê were firotin, tasfiye kirin, yê bê xirab kirin. Ev egoîzm carbicar digîhîje dereca paranoyayê jî.

Li derên din ên dinyayê jî; gava yek dest bi karekî dike ewilî dibêje ji bo milet e, qenciya mîletê herî baş ez zanim. Dawî çi jî bike, dibêje ‘qenciyê ez baş zanim, millet nizane, millet nezan e! Paşê jî millet sar dibe. Tirk dibêjin ya, ‘halkı kurtarıcılarından kurtarmak’ meriv tê wê noqtê. Ew dibêjin me xelq rizgar kiriye; lê paşê tu mecbur dibî xwe ji wan rizgarkeran rizgar bikî.

Yanî rewş tê dereceya paranoyayekê. Rasyonalîzm winda dibe. Rastiya cihanê, ya jiyanê ya rojane winda dibe.

- İsmail Beşikçi dibêje ku “BDP bikaribe Qendîlê kontrol bike û fermanan wernegire wê çaxê Qendîl û Îmralî jî ê guhê xwe bidin BDP-ê.” Li gor we tiştekî wisa dibe pêk were? An ev daxwaz îdealîzma rewşenbîran e?

- Ez jî di rewşa îro de beşdarî Îsmail Beşikçi dibim. Çawa berê li ser Tirkiyeyê wesayeta eskergeriyê hebû, heta niha jî hê heye -belê îro gelek zeîf ketiye; lê hê xilas nebûye- vê problemên mezin jî ji Tirkiyê re çêkirin. Rê li ber siyasetê, li ber demokrasiyê girt. Me çawa digot gerek reform bibin, esker têkevin bin emrê siyaseta sivîl, yê parlamentoyê, yê demokrasiye. Bawer dikim divê PKK jî bi temamî tevgera xwe bixe bin hukmê partiya sîvîl ya ku hêza xwe ji raya xelqê distîne. Li gor Qendîlê û Îmraliyê divê di dereca herî pêş de siyaseta sîvîl ya ku ketiye parlamentoyê were. Evên din jî bi hev re tekîliyên wan hebin jî –Qendîl û PKK- divê îrada xelqê qebûl bikin. Li çiya be jî, li deştê be jî dîvê bêjin îrada millet pêşdirtirê her tîştî ye. Ma wan di serî de jî negot ji bo azadiya millet! Gerek çiya tabi’ê BDP-ê, gruba parlamanetoyê ya hilbijartî bin. Ne ku bêjin bira BDP têkeve bin emrê me, bira qirara nede.

Divê sivîlîzebûn di PKK-ê de jî dest pê bike, ew jî li hemberî dengên xelqê hustu bitewînin, ne ku bi zora sîlahê tişt bên kirin. Çimkî heke wisa be ev nay vê maneyê ku daxwaza me, îrada me ev e, fikra me ev e. Divê millet bikare xwe îfade bike, qenaeta xwe bêje, daxwaza xwe bêje. Ev jî ji wir tê. Evê ku ne bi darê zorê, bi daxwaza xwe ray dane ew bikaribin wan îdare bikin, rêya wan, daxwazên wan bimeşînin.

- Mamoste ketina BDP-ê ya meclîsê hûn çawa dibînin?

- Ez pirr tiştekî baş dibînim. Gelek kêfa min pê hat. Ez vegera parlamentoyê ji bo Tirkiyeyê, ji bo Kurdan, ji bo her kesî tiştekî bixêr dibînim. Çimkî Tirkiye di konaxeke pirr hessas de ye. Bi Tirkên xwe, Kurdên xwe, bi Elewî û Sunniyên xwe, bi Misilman û ne Misilmanên xwe ve, Tirkiye di qonaxeke nuh de ye, li ber hemlekê, guhertinekê ye ku dixwaze nûbûnekê bike, li dinyayê, li mintiqê rola xwe bilîze. Loma divê êş û kul û giraniyên ku rê li ber wê digrin, yan jî enerjiya wê negatif heba dikin bên rakirin, divê ji wan xilas bibe.

Îja ev ne tenê derdê Tirkiyê, ne tenê derdê Ak Partiyê ye, ne tenê derdê hikumetê ye, derdê kurda , yê BDP-ê yê jî. Îro hatiyê wê noqtê ku gava herî esasî a ku me ji wan derdan xelas bike Qanûna Esasî ye. Berî her tîştî divê em Qanûna Esasî derxin.

Divê em ji wan rêgirîyên ku dema em gava xwe davêjin, dibêjin 'Qanûna eEasî ya 12-ê îlonê nahêle', em daxwazekê dikin, dibêjin' Qanûna Esasî ya 12 îlonê nahêle' xelas bin. Qanûna Esasî ya nuha bûye wek zincîrekê dest û lingên me girtîye. Bifikire, yek êdî dixwaze rabe, tiştekî bike, lê te dest û lingên wî zincîr kirine, te barê giran lê kiriye, kêvirekî mezin pê ve girêdaye, li vî alî, wî alî 3-4 pirsgirêk û kulên wî yên pir muhîm hene. Ew çawa rabe ser xwe. Divê ji wan xilas be.

Di vir de divê Kurd jî rola xwe bilîzin, BDP jî. Çimkî grûbeka wan a xurt peyda bûye, hatine hilbijartin, milet reya xwe daye wan. Erdoğan, hikumet jî nabêje 'Qanûna Esasî ez ê bi tena serê xwe çêkim'. Behsa komisyoneka konsensusî tê kirin; ferqa partiya piçûk, mezin ê tunebe. Dibêjin yên ku ketine parlamentoyê bira werin ba hev, komsiyanekê çekin û reya wan qasî hev be. Yanê BDP ê qasî AK Partiyê heqê vetoyê li ser Qanûna Esasî hebe. Jî wê baştir çi heye! Yanê tê vê maneyê ku Qanûna Bingehîneke ku Kurd nexwazin dernakeve. Heke derkeve yê bi dilê Kurdan be jî. Divê BDP rola xwe bilîze. Çimkî miletê reya xwe ji bo wê daye. Divê ew jî bersiva miletê bide.

- Mamoste li cem wan karên erênî, karên neyînî hene. Li herêmê sivîl tên kuştin. Ev dê çawa bibe?

- Şert çi be jî, mirov nikare kuştina sîvîlan qebûl bike. Qanûna Bingehîn hebe an jî tunebe… Çimkî di netîcê de sîvîlên me tên kuştin. Kî bikuje jî nayê qebûl kirin. Gotineka kurdan heye ”got 'bavê te kê kuşt, siwaran a peyan. Yê hember got 'piştî bavê min hat kuştinê, ha siwaran ha jî peyan çi ferqa wê heye.'. Loma ez li pey kê kuştinê nînim, çimkî kê jî kuştibe sîvîl tên kuştin. Însanê me winda dibin, em vê qebûl nakin.

Hevdîtana MİT-ê-PKK-ê xuya kir ku mirov dikare di gelek tiştan de li hev bike. Yanî êdî gunehkariyeke mezin e meriv şer bike, sîvîlan bikuje. Ne sîvîl, ne esker, ne jî yên serê çiya bila êdî neyên kuştin. Dê çima bimrin? Çimkî êdî îmkan heye, bi lihevkirinê, bi mizakerê, bi diyalogê çêdibe, çima rêya şer êdî vekirî be? Kî wisa dike gunehkariyeke mezin e. Divê em qebûl nekin. Wek kurd jî bêjin em qebûl nakin.

- Revandina mamosteyan hûn çawa dinirxînin?

- Ji xwe ev trajediyeke mezin e. Hinek kes hene him mamsotetiyê dikin ku di eynî wextê de terefdar, an dilsozê PKK-ê ne, ew mamostetiya xwe berdewam dikin. Li alî din PKK mamosteyan direvîne. Heke ewqas ferz be bira ew pêşiyê îstifa bikin, dev ji meaşên xwe berdin, paşê bira herin mamosteyên din birevînin. Ev ji kuderê derket. Bahaneya wan jî sunî ye. Qest tiştekî din e. Dixwazin tengjîneke peyda bikin, aloziyekê çêkin, civat nerihet be, tedîrgîn bibe, - qesta min raya giştî ya Tirkan û ya Kurdan e- dûrî hev bikevin. Xizmeta wî îşî dike, xizmeta başiyê nake.

Bira meşan çike ji bo perwerdehiya bi zimanê zikmakî, mekteban veke, mamostan bigîne, hezar tiştên din hene. Lê heta dema bidestxistina perwerdeya bi zimanê zikmakî jî xwendin û nivîsandin ê hebe. Em nikarin zarokan nexwenda bihêlin. Em dixwazin berî her tiştî zarokên me bi zimanê xwe hînî ilm û îrfanê bibin, ya herî baş ev e. Lê heke îmkan tunebe, bi kîjan zimanî be jî em ê zarokên xwe bidine xwendinê. Ev nayê wê manê ku em dibêjin bira hetta hetta Tirkî hebe. Lê heta zimanê me bê em nikarin zarokên xwe cahil bihêlin.

- Îsabel Allande dibêje “ez koçer nînim bi dil ji welatê xwe derneketim, ez sirgun im bi zorê ji welatê xwe hatim derxistin; loma welatê nû ji bo min êşek e” hûn wê gotinê li ser jiyana xwe çawa dinirxînin?

- Belê rast e. Welatê mirov ji bo mirovan, welatê zaroktiyê ye. Dema mirov nexweşiya alzheimerê dikevin, xeynî demên zaroktiyê her tiştî ji bîr dikin. Loma min got, welatê mirov welatê zaroktiyê ye. Lê Swêd jî ji bo min bû welatê duyemîn.

Dema ku ez nû çûbûme Swêdê bavê min digot bira ji min re telefonê neke, mektuban neşîne. Çimkî tevî hisretî diket dilê wî jî ji ber tadeyiyê nedixwest. Min jî nedixwast malbata xwe aciz bikim. Him ew diêşiyan him jî ez.

Lê nuha dinya welat û ya sirgûniyê ew qas ji hev ne dûr e. Meriv eger bi zorê nehatibe qewirandin û koçberê bi dilê xwe be meriv kara rehet biçe bê. Loma rast e sirgûnî ji koçberiya dûrketina bidilxwazî gelek dijwartir e.

- Mamoste ez gelek spas dikim. We fikr û ramanên xwe yên giranbiha bi me ra parve kirin.

- Ez jî spas dikim. Ez malpera we jî gelek ji nêz teqîb dikim. We pîroz dikim, hûn karekî hêja dikin.

Ji bo çareseriyê pêşniyarên Nêçîrvan Barzanî

Hasan Cemal di pirtuka xwe ya nû de behsa pêşniyarên serokwezîrê berê yê Kurdistanê Neçîrvan Barzanî ji bo çareseriya pirsa kurd li Bakurê Kurdistanê dike.

Hesen Cemal di kitêba xwe ya nû de behsa hevdîtina bi Nêçîrvan Barzanî re dike

Rojnamevan û nivîskarê navdarê Tirkiyeyê Hesen Cemal kitêbeke nû bi navê (Dîtinek nû bo pirsa kurdî: xwe emanetî aşitiyê bikin) nivîsiye û di heftiya bê de ew kitêb dê bikeve bazarî.

Cemal di kitêba xwe de tekîdê li ser gotinên Murad Karaliyen serokê KCK-ê dike ku dibêje: “Desthilata ku dikare me ji çiya bîne xwarê, bi tenê desthilata Ebdula Ocelan e.”

Pirtuka Hasan Cemal Rojnamevan Hesen Cemal di kitêba xwe de behsa hevpeyvîna xwe ya digel Nêçîrvan Barzanî serokwezîrê berê yê hikûmeta Kurdistanê dike.

Cemal gotinên Nêçîrvan Barzanî di 7 xalan de kom dike:

1- Pêwîste Enqere rastiya PKKê bibîne û di çarçoveyê wê rastiyê de pilaneke aşitiyê amade bike.

2- Pêwîste Enqere yek (ser) be.

3- Pêwîste Enqere wê rastiyê li ber çavan bigire ku serokê yekemê PKK-ê di zîndana Îmralî de ye.

4- Pêwîste ew yek li ber çavan be ku, rewşa Ocalan di zîndana Îmralî de di vekirina deriyên aşitiyê de gelek giring e û di vê çarçoveyê de pêngavên demkurt, demnavîn û demdirêj pavêje.

5- Derbarê Xetîb Dîcle û parlamenterên din yên BDP-ê ku di zîndanê de ne, ji bo azadkirina wan gavên pêwîst bên avêtin.

6- Nîyeteke baş ji kampa Maxmûr re bê nîşandan.

7- Ji bona nemana bêbaweriyê di navbera Enqere û PKK-ê de gavên pêwîst bên avêtin.

Em dikarin şerê Surî bikin

Wezîrê derve yê Tirkiye di derbarê siyaseta derve ya Tirkiye dîtinên xwe gotin û helwesta Tirkiye di derbarê bûyerêb Surî de nirxand.

Wezîrê derve yê Tirkiye Ahmet Davutoglu bernameyek ya televizyonî de bersiva pirsên rojnemevan M. Ali Birand dan.

Li ser nexweşiya ku di navbera Israil û Tirkiye de destdayî davutoglu got: Nexweşiya di navbera me û Israilê de destdayî em bi heqin. Di derbarê pirsekî de dema em bi heqbin emê mafê miletê xwe jî biparêzin.

Ahmet Davutoglu rewşa Surî jî nirxand û di derbarê Surî de got ku, eger rewşa navxwe ya Surî bibe tehdîtek li ser Tirkiye emê bi hemî awayî midaxeleyê rewşa Surî bikin. Em şer di nav de ji hemî senaryokî re amadene.

Davutoglu di derbarê hinek pirsan de got: Di raya giştî de hinek nirxandinên provakatîf têne kirin. Tê nirxandin ku wekî Tirkiye di çerçova bloka welatên rojhilatê de li himber Surî helwestê datîne. Ne raste ku ez bêjim îhalê maye li ser milê me. Ji xwe îhala herêmê ya me ye.Di vê derbarê de kesek nikare şîreta li me bike. Eger rewşa Surî bighe astekî ku tehdîtekî li ser parastina Tirkiye teşkîl bike , em hingê ji her tiştekîre amade ne û dikarin şerê Surî jî bikin.

Kurdên rojava daxazên xwe gîhandin parlamêntoyê

Kuştina berdevkê Şepêla Paşerojê û endamê sekreteriya giştî yê ragihandina Şamê Mişêl Temo, kolana kurdî li hundir û derve germ kir. Kurdên Rojava yên li Herêma Kurdistanê serê sibê li Hewlêr xwepêşandanek lidarxistin û berê xwe dan Parlamentoya Kurdistanê.

Xwepêşanderan daxwaznameyek pêşkêşî parlamentoyê kirin û ji hikûmeta herêma Kurdistanê daxwaz kirin:

- Helwesta xwe li hemberî şoreşa Sûriyê diyar bike.
- Ji hikûmeta Iraqê jî daxwaz bike ku balyozxaneya Sûriyê ya li Bexdayê bigire.
- Dîplomatên xwe ji Şamê vekişîne
- Peywendiyên xwe yên, di hemû waran de, li gel rejîma Sûriyê qut bike.
- Parlamentoya Kurdistan, ji bo rewşa kurdên li Sûriyê bişopînin, komîteyek bê pêkanîn

Kurê mezin yê Mişêl Temo, Faris Temo beşdarî xwepêşandanê bû û ji Rûdawê re got: "Bavê min şehîdê vê parlamentoyê jî ye, lewma divê helwesteke eşkere li ser şoreşa Sûriyê bidin."

Derbarê gumanên wî ya li ser kesên ku bavê wî kuştin de jî Faris rejîma Sûriyê tawanbar kir û got:

- Dibe ku ew bi destê caşên rejîmê yên kurd, ereb yan jî aşûr hatibe kuştin, lê ez bi awayekî yekser Beşar Esed tawanbar dikim. Kuştina Mîşêl Temo wê bibe destpêka şoreşa kurdî ya bo azadiyê ya wekî sala 2004an. Ev şoreş heya rejîma Esed tê hilweşandin na raweste.

Endamê Yekîtiya Hemahengiya Şoreşa Sûriyê Ekrem Mihemed jî derbarê kuştina Temo de got: "Rejîma Sûriyê bi vî karî dawiya xwe anî, ji ber xeta sor derbas kir û êdî cemawerê kurdî naraweste."

Rojnamevan Mihemed Hesko jî got:

- Helwesta rejîmê ku dibêje destê wan di kuştina Temo de nîne, lîstokeke bi armanca ku derzê bixe nav kurdan, berî ew helwesteke hevbeş nîşan bidin, bi taybet ku îro biryar bû kongreya kurdî li hundirê Sûriyê bê lidarxistin.

Ji aliyê din ve jî rojnameger Ronî bang li gelê kurd kir ku hişyar bin û got ku kuştina Temo komployeke ji aliyê hin aliyan ve û di nav wan de jî Tirkiye. Armanca wan ew e kurdan bikin qurban û xwîna kurdan birijînin.

Kurê Şêx Maşûqê Xeznewî, Şêx Murd jî li ser bandora vê bûyerê û yekrêziya helwesta kurdan got:

- Rijandina xwînê zêdetir gelê me nêzî hev dike û dike yek, lê em naxwazin xwîna gelê me birije, lewma divê kurd bi lez kongreya xwe li dar bixin û biryara xwe bidin.

Li Rojavayê Kurdistanê kuştina Mîşêl Temo ji bo kurdan bûye destpêkek nû. Îro di dema veşartina cenazayê Temo de bi hezaran derketin kolanan herî kêm 5 kes ji aliyê emnina ssrî ve hatine kuştin û gelek kes jî birîndar bûn.

Kosret Resul: Dema dewleta Kurdî hatiye

Kosret Resul daxwaza yekrêziya mala Kurd dike li Herêma Kurdistanê û dibêje: Ev yekrêziya han pêwist e, ji ber êdî dema wê hatiye Kurd wek neteweyeke mezin dewleta xwe rabighînin.

Cîgirê Sekreterê Giştî yê Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê (YNK) Kosret Resul Elî, daxwaza yekrêziya mala Kurd dike li Herêma Kurdistanê û dibêje: ‘’Ev yekrêziya han pêwist e, ji ber êdî dema wê hatiye Kurd wek neteweyeke mezin dewleta xwe rabighînin.’’

Bi baweriya Cîgirê Sekreterê YNK-ê Kosret Resul, divê Kurd ji bo armanceke mezin xwe rêkbixin ku ew jî ragehandina dewletekê ye û êdî li benda kesî nemîne; ji ber mafê rewa yê gelê Kurd e, divê her were cîh piştgirî lê bê kirin.

Di hevpeyvînekê de ligel rojnameya Aso, Kosret Resul, behsa guherankariyên navxwe û welatên Rojhilata Navîn dike û bo herdûkan jî helwêsta wî ew e ku divê pêngavên demokratîk bên avêtin, gel azad bibin û ew bi xwe mafê çarenivîsa xwe diyar bikin.

Derbarê rewşa Herêma Kurdistanê de Kosret Resul, diyar kir ku piştgiriya reformên hikûmeta herêmê dike û got: ‘’Hikûmetê pêngavên girîng avêtine, wek mînak jî; hevkariya ciwanan, hevkariya zewacê, çêkirina xaniyan û kesên bêkar.’’

Derheqê pirsgirêkên hilawestî yên di navbera Hewlêr û Bexdayê de jî, Kosret Resul nerînên xwe wiha tîne ziman: ‘’Pêwist e ew pirsgirêk werin çareserkirin, çûna şanda Herêma Kurdistanê bo Bexda jî amadekariyeke bo civîna navbera Serokwezîrê Herêma Kurdistan û Bexdayê.’’

Li ser guherankariyên Rojhilata Navîn ku wek ‘’Behara Erebî’’ tên binavkirin, navbirî dibêje: ‘’Mafê hemû gel-ekî ye ku bi awayekî modern daxwaza guherankarî û demokrasiyê bike û evna mafekî herî seretayî ye.’’

Di mijara meseleyên navxweyî de Cîgirê Sekreterê Giştî yê YNK-ê Kosret Resul Elî, li ser bihevre jiyan û hevqebûlkirina di navbera opozîsyon û desthilatê de rawestiya û axaftina xwe wiha qedand: ‘’Ez piştgiriya civînên navbera Serokê Herêma Kurdistanê û aliyên opozîsyonê dikim. Herwiha herdem mim piştgiriya encamdana reforman jî kiriye ku hikûmetê ji xwe re kiriye armanc.’’

Serokê Kurdistanê serxweşiya serokwezîrê Tirkîyê kir

Di pêwendiyekî telefonî de Mesûd Barzanî Serokê Kurdistanê serxweşiyê ji bo koça dawiya dayika Recep Tayyip Erdoğan Serok Wezîrê Tirkiye kir.

Li pêwendiya telefonî de Serok Barzanî pirse û serxweşiya xwe û ya gelê Kurdistanê bi Recep Tayyip Erdoğan ragihand û hêviya sebir û aramiyê ji bo wî xwest û ji xwedayê mezin jî hêvî kir ku eve xem û nexweşiya wan û malbata wan ya dawî be.

Li beramber de Recep Tayyip Erdoğan Serok Wezîrê Tirkiye spasî Serok Barzanî kir û hevxemiya cenabê wî ya li vê serxweşiyê de, bi aramî bexş wesif kir.

1500 leşkerên amerîkayî li Kerkûkê dimînin

Birêveberê Asayîşa Partiya Demokrata Kurdistanê li Kerkûkê Helo Necat ragihand ku piştî vekêşana artêşa Amerîkayê ji Iraqê, zêdetirî 1500 leşkerên Amerîkayê dê li Kerkûkê bimînin.

Helo Necat ku hevdem endamê Komîsyona Ewlekariya Civata wîlayeta Kerkûkê ye, ji AKnewsê re got,:

Li gor rêkeftinameya ewlekariyê ya di navbera Washington û Bexdayê de, divê di dawiya îsal de Amerîka ji Iraqê vekêşe, lê digel wê çendê jî lîvaya çarê tîpa yekê ya hêzên Amerîkayê dê li Kerkûkê bimîne.

Bi gotina Necat, lîvaya Amerîkayê dê bi armanca parastina navçeyên arîşedar li Kerkûkê bimîne û baregeha wan a sereke jî dê li balefirxaneya Kerkûkê be û dê beşdarî perwerdekirin û rahênana polis û artêşa Iraqê jî bibin.

Endamê Komîsyona Ewlekariya Parêzgeha Kerkûkê Tehsîn Kehiye jî li dor vê pirsê got:

- Eger hikûmeta Iraqê li ser mayîna Amerîkayê li Iraqê razî bû, lîvaya çarê dê li Kerkûkê bimîne û beşek ji leşkerên lîvaya çar ya Amerîkayê dê bi karûbarê parastina konsolxaneya Amerîkayê li Kerkûkê rabin.

Malbata Beşar Esedê dest bi firotina milk û malê xwe kiriye

Li gor nûçeyeke rojnamye Daly Telegraf ya berîtanî di jimara xwe ya duhî ya roja înîyê de eşkere kriye ku endamên malbata Beşar Esedê serokê Sûriyeyê dest bi firotina milk û malê xwe yê li dervey Sûriyeyê kiriye. Rojnameya navborî diyar dike ku malbata Esed dest pê kiriye ku xaniyên xwe yên li Londonê paytexta Berîtaniyayê bifroşin ku buhayê wan dike nêzîkî bi milyonan pound ê berîtanî û rojname dinivîse ku wesreke Refet Esedê apê Beşra Esed li taxê Mayfair li Lonodonê yeke ku 10 milyon pound dike. Rojnama Daly Telegraf dinivîse ku malbata Beşar Esed li gelek welatên cîhanî mil û mal heye û nuha ew dixazin milk û malê xwe yê derveyî Sûryeyê, berî rijêma sûrî jinav biçe, bifroşn û bikin pare. Ji adara îsal were serhildana gelê sûrî ji bona jinavbirina rijêma Beşar Esed berdewame û li gor raporên Neteweyên Yekgirtî û rîxistinên mafê mirovî heta nuha li Sûryeyê zîdetir ji 2900 hevwelatiyan bi destê leşker, emin û şabîheyên rijêmê hatîne kuştin.

Talebanî razîye Nêçîrvan Barzanî bibe serokwezîr

Heftiya çûyî Celal Talebanî sekreterê Yekêtiya Niştimaniya Kurdistanê YNK) digel Nçîrvan Barzanî cîgirê serokê Partiya Demokrata Kurdistanê PDK) li Amerîkayê civiyae û di civînê de behsa guhertina serokatiya hikûmeta herêma Kurdistanê kiriye.

Li gor nûçeyeke televisyona NRT ku. Li bajarê Silêmaniyê li başûrê Kurdistanê weşana xwe dike, di civînê de ji Nêçîrvan Barzanî re gotiyr ku YNK raziye ku postê serokatiya hikûmeta herêma Kurdistanê bo du salên din bide PDKê.

Herwesa Talebanî ew yek jî eşkere kiriye ku, ji ber nakokiyên nava YNKê, ew tu kesan ji endamêm polîbûroya YNKê ji bo postê cîgirê serokê herêma Kurdistanê kandîd nake, lê wî biryar daye ku kesekî teknokrat yê ser bi YNKê ve, ji dervey polîbûroya YNKê, ji bo postê cîgirê serokê herêma Kurdistanê destnîşan bike.

Li gor rêkeftina stratejîya navbera PDK û YNK her du salan serokatiya hikûmetê di navbera xwe de diguherin, li gor wê peymanê, divê heta dawiya vê mehê YNK postê serokê hikûmetê teslîmî PDKê bike û postê serokê parlamentoya Kurdistanê werbigire.

Li gor hindek çavkaniya Erselan Bayîz ku nuha cîgirê serokê parlamentoyê ye, dê bibe serokê parlamentoyê.

Herwesa tê gotin jî di dema gijertina hikûmetê de dê gele wezîr jî bên guhertin. Lê hêşta nediyare ka dê aliyên opozisyon beşdariyê di hikûmetê de bikin yan na.

Washington kuştina Temo şermezar kir

Li gorî ajansên nûçeyan, çavkaniyên nêzîkî Temo ragihandine ku duhî êvarî, çend çekdaran êrîş birine ser mala ku Temo tê de bû û ew di cih de kuştin.

Çavakniyan xuya kirin ku Temo di cih de jiyana xwe ji dest da û kurê wî Marsêl û hevala wî Zahîde Reşkêlo (serkirdeya di Şepela Paşerojê ya Kurd li Sûriyê de) jî birîndar bûn.

Her wiha aşkere kirin ku şebîheyên (alîgirên rejîmê) rejîma Beşar Esed li pey kuştina Temo ne.

Şeva borî jî, li gorî vîdyoyên li ser enternêtê belav bûne, piştî bihîstina nûçeya kuştina Temo, bi hezaran kes li pêşiya Nexweşxaneya Ferman a li nava bajarê Qamişlo ku termê Temo tê de bû, kom bûn û slogan ji bo Temo û dijî rejîma Esed avêtin.

Her wiha li bajarên Amûdê, Derbêsriyê, Serê Kaniyê, Kobanê û çend navçeyên din ên kurdan li Sûriyê, bi sedan kes rijiyan ser cadeyan û dijî kuştina Temo slogan avêtin.

Li gorî rûpelên ciwanên kurdan li ser malpera Face Bookê, li bajarê Amûdê xwepêşanderan peykerekî mezin ê Hafiz Esed (bavê Beşar) şikandin ku di sala 2004an de di Serhildana 12ê Adarê de, heman peyker hatibû şikandin.

Yekîtiya Hevrêzên Ciwanên Kurd li Sûriyê di vê derbarê de daxuyaniyek derxist û tê de kuştina Mişael Temo şermezar kir û daxwaz ji gelê kurd kir ku îro dijî kuştina Temo derkevin û beşdariya rêwresmên veşartin termê wî bibin ku dê ber bi bajarê Derbêsiyê û ji wir bo gundê Cenaziye cihê jidayikbûna Temo wî bibin. Mişael Temo ku Peyvdarê Fermî yê Şepela Paşerojê ya Kurd li Sûriyê bû, di 8ê meha borî de rastî hewleke kuştinê bûbû, lê ji wê hewlê rizgar bûbû. Temo di 2yê hezîrana borî de, piştî nêzîkî sê salan ji girtinê, hate azadkirin û ji wê demê û heta duhî jî xewpêşandanên ku dijî rejîma Eses li bajarê Qamişlo dikirin, dikir. Washington kuştina Temo şermezar kir Li hember de, Koşka Spî kuştina berhelistkarê kurd Mişael Temo şermezar kir û daxwaz ji Serokomarê Sûriyê Beşar Esed kir ku dest ji desthilatê berde.

Li gorî nûçeya BBC, Peyvdarê Koşka Spî Guy Carney got, “Washington tundiya dijî endamên opozisyonê şermezar dike, ev kar tekîd dikin ku sozên reform û diyalogê yên rejîma Sûriyê nerastin.”

(AKnews)

BDP û Feraseta wê Ya Mixalefetê

BDPya ku di bin siya tundiya PKK de siyaseta xwe fetisand, ji bo vê deme re imkaneke. Yên ku bipirsin derfeta ji bo çiye, bila li xwîna ku rojên dawî de hatî rijandin binerin.

Qebûl bikin an nekin, ji ber ku BDP di meclise de ye, zimanê tundiyê mehkumê korbûnêye. L::::ê ji bo ku ev yek çêbe, divê BDP ji ‘apolîtiqayê’ derbasî polîtîqayê bibe. Yanê ji bê siyasete derbasî siyasete bibe, siyasetî hilberîne. Bibe xwe.

Gotina ku bila bi awayê siyasî însiyatîfê bigre deste xwe, gotinek pûçe. Ez dixwazim vê yeke bêjim: di giştiyê siyaseta Kurdan de, faqtorên wekî hêvîyên hilbijêrên BDP, bandora desthilatdarî ya PKK, taybetiyên qadroyên BDPê û emanetvaniya parlamenterên BDP bandordarin.

Di vê rewşê de, ne mimkune ku di demek kurt de BDP siyasetê bike û bibe partiya Tirkiyeyê. Lê bûyîna xwedî prensîp, di warê siyasete de bûyîna biryardar ya ji vê girîngtir jî, ji bo ku bandorek lezgînî:: bi de ser xebatên meclisê, ne hewceye ku BDP bimîne hêviya guherîna sosyolojiya meclisê.

Çimkî durûtîyê ne sosyolojiya ku hûn jê hatîn, helwesta we ya xwedî prensîp kifş dike. Bandora Sosyolojiya ku hûn jê perçeyekin, her dem di rêza 2. de ye.

Bûyerên bixwîn ên di rojên dawî de, ji durûtiya BDP mîsalên pir kifşin. BDPyîyên ku dibêjin ‘ji mirinan re dawîbûn, em aşitiyê dixwazin’, li Sêrtê kuştina 4 jina şemrezar dikin (çimkî ew Kurdin) lê ji bo kuştina polis û xanima wî ya ku li Dêrsimê maçê temaşe dikir, tu tişt ne gotin(Çimkî ew Tirkin.)

Wateya gotina min ya ku bila BDPyîyan xwedî prensip bin ewe ku bila dev ji durûtiyê berdin e. Çimkî heke hûn weke partiyek s::iyasî bixwazin bandora xwe zêde bikin û ji tundiyê dûr bikevin, divê hûn serxe rast bisekinin.

Ji ber vê yekê rola ku BDP di pêvajoya çêkirina qanûna bingehîn de bilîze, jê re şansek pirr girînge. Him jî ji bo kesên ku dibêjin BDP di rêya PKK de ye re jî, wê bibe bersivek baş. Lê ji bo vê jî divê dev ji gotinên pûç û beredayî berde. Şuna wan heke BDP bi pêşniyarên ku daxwazên hilbijêrên xwe dihundirîne were, wê bikaribe meşruîyeta xwe ji bandora PKKê veqetîne.

Dibe ku hûn bipirsin, ma ev ji wan re hewceye? Ez jî qebûl dikim ku ji hin parlamenterên BDP re ne hewceye. Lê ji bo demokratîkbûna Tirkiyeyê re ev divêtiyeke. Heke raya giştî vî warî de bandorê bide ser BDPê, wê BDP jî biguherîne. Ev jî tiştek normal û tabi’îye. Ya ji vê girîngtir jî, b:askên di PKK de ên piştgirî didin polîtîqayên erênî û aqlêselîm jî li hemberî ve yeke dernakevin. Çimkî di hemû siyasetên bêçare de her dem hêvî tê lêgerîn.

Ya rastî di heyama havînê de çiqas BDP û hilbijêrên wê tevlî boykot numayîşan jî bibûn, ji lihevkirinê re misaît xwiya dikin. Ê ku nayê lihevkirinê PKK ye. Heta ku daxwazên bi têkilî wê hebin, naye lihevhatinê.

Çimkî ji BDP re sînorê lihevkirinê, daxwazên wê ên siyasî ne.

EHMEDÊ XANÎ HAYATI VE ESERLERİ

"Ehmedê Xanî" kimdir, nerelidir?

Miladî bin yıllarında Hakkari'nin Çukurca ilçesi civarında, Azerbaycan yöresinden gelip Bağdat ve Şam yörelerine gitmekte olan ticaret kervanlarının yolu üzerinde bir han (Kürtçesi: Xan) inşa edilir.

Zamanla bu han etrafında "Xan" adında bir köy kurulur. Bu köy'e önce Ehmedê Xani'nin aşireti olan "Xanîler", daha sonraları da Mehmûdî aşiretinin diğer iki kolu olan "Pinyanişîler" ve "Ertûşîler" yerleşirler. Bunların yerleşmesiyle birlikte biraz daha büyüyen Xan köyü, bu üç aşiret kolunun ihtiyaçlarına cevap veremeyecek bir nufusa ulaşınca, önce Pinyanişîler ve Ertuşîler, daha sonraları da Xanîlerin bir kısmı Xan köy'ünden ayrılırlar.

Xanîler'in bilinen eski liderlerinden biri olan ve ailesi ile birlikte Van'ın Hoşab ilçesi civarına yerleşen Mîr Hasan, savaş ve saldırılar sonucu yıkıma uğrayan Zerînak kalesi'nin onarım işlerinden sorumlu olmak üzere "Dizdar" (Kale Ağası) olarak tayin edilir.

Mîr Hasan'ın vefatından sonra yerine oğlu Mîr Süleyman, onun vefatından sonra yerine oğlu Mîr Abdurrezzak, onun da ardından yerine "Büyük Şeyh Abdurrahman" olarak meşhur olan oğlu "Mîr Abdurrahman Xanî" geçer.

Van ve çevresi 16. yüzyılın ilk yarısında Şah Tahmasb yönetimindeki Safeviler tarafından işgal edilince, Abdurrahman Xanî ailesiyle birlikte Bayezîd'e (Doğubayazıt) göç eder ve burada Mehmûdî aşireti içerisinde kendine yer bulup "Doze Sor" (Kızıl kale) civarına yerleşir. O dönemde adı geçen kalenin hakimi olan Mîr Necmeddîn Mahmûdî çok saygı gösterdiği Şeyh Abdurrahman Xanî'yi "Kale Kadısı" olarak atar ve Şeyh abdurrahman vefat ettiği 1534 yılına kadar bu görevde kalır.

Şeyh Abdurrahman'ın vefatından sonra kalenin idaresi oğlu Mîr Rüstem'e verilir. Ancak osmanlıların Kürt Celalî aşiretine karşı takındıkları olumsuz tutum karşısında, Celalî aşiretine destek çıkmayan kale ahalisinin bu durumunu içine sindiremeyen Mîr Rüstem görevinden istifa eder ve ailesiyle birlikte Bayezîd'in (Doğubayazıt) merkezine yerleşir. Mîr Rüstem'in vefatından sonra yerine Xanîler ailesinin "Mela" (Molla) ünvanını aldığı bilinen ilk ferdi olan oğlu Îyad (veya Eyad) geçer. Fıkıh ilmindeki derinlemesine bilgisinden dolayı Mela olarak meşhur olan bu zatın vefatından sonra yerine oğlu ilyas geçer. İşte kendisi de ilim tahsil edip, icazet alan ve Bayezîd'de "Müderris"lik yapan İlyas, Ehmedê Xani'nin babasıdır. Annesinin adı Gülnigar'dır.

Ehmedê Xanî 1651 yılında Doğubayazıt'ta doğmuş 1707 yılında Doğubayazıt'ta vefat etmiştir. Hiç evlenmemiştir.

Osmanlılar zamanında Bayezîd olarak ifade edilen yer, günümüzde Kürtçe: Bazîd, Türkçe: Doğubayazıt olarak söylenir, yazılır.

Kimileri Xanî'nin kökeni olan "Xanîyanî" aşiretinin yaşamış olduğu "Xan" köyünden dolayı, Ehmedê Xanî'yi Hakkari'li olarak kabul et-tir-meye çalışmaktadır.

Kimileri de Van'ın Hoşab ilçesi civarında Hakkari'nin Xan köyünden göç edenlerin yaşadığı "Xanîyanî" aşiretinin devamı kabul edilen yaklaşık 50 köylerinin bulunmasından dolayı, Ehmedê Xanî'yi Van'lı olarak kabul ettir-meye çalışmaktadır.

Oysa ki yukarda da detaylı bir şekilde anlatıldığı gibi "Xanîyanî" aşireti Hakkari-Çukurca-Xan köyünden Van-Hoşab'a göç eder 4 kuşak burada yaşadıktan sonra, Şeyh Abdurrahman Xanî ve ailesi Doğubayazıt'a göç ederler. Doğubayazıt'ta da 4 kuşak yaşadıktan sonra Ehmedê Xanî dünyaya gelir. Dolayısıyla "Hakkari'li", "Van'lı"dır demek yersizdir, gerçeklik payı yoktur.

Doğrusu: Ehmedê Xanî 1651 yılında Doğubayazıt'ta doğmuş 1707 yılında Doğubayazıt'ta vefat etmiştir. "Ehmedê Xanî Hazretlerinin Türbesi" Doğubayazıt'tadır. Hala da Doğubayazıt halkı ve yurdun dört bir yanından ve yurtdışından gelen ziyaretçiler tarafından ziyaret edilmektedir.

Doğubayazıt halkı günümüzde de "Serê Xanî Baba" (Xanî Baba'nın Başı İçin) diye yemin eder. Bu yemini yapana inanır. Yalan yere bu yeminin edilemeyeceği inanışı yüksektir.

Doğubayazıt ilçesinde "Xanî Baba" yada "Ehmedê Xanî" ile başlayan işyeri isimlerine, tabelalara sıkça rastlanır. "Ehmedê Xanî Parkı", "Xanî Baba Turizm", "Xanî Baba Lokantası", "Xanî Baba Çay evi", "Xanî Baba Manavı", "Xanî Baba Kuaför Salonu", "Ehmedê Xanî Pasajı" gibi.

Araştırmacı, tarihçi, yazar ve bu konuya önem veren kuruluşlar tarafından "Ehmedê Xanî Resmi" olarak bu konuda yayınlamış olduğum resim ortak kabul görmüştür.

İsminin "Ehmedê Xanî" olarak okunup yazılması gerekirken, "Ahmed-i Hani" olarak Türkçeleştirilmesi, isminin doğru yazılıp okunmaması üzücü bir durumdur. Bunun tek nedeni Kürtçe dilinin 2009 yılına kadar yasaklı bir dil oluşudur. Kürtçe alfabe ile yazmanın yasak olmasıdır. Oysa ki kabul gören bir doğru var ki, özel isimler, şahıs isimleri başka bir dile çevrilemezler. Anlamı nedir diye tercüme edilebilirler ama isim kendi anadilinde nasıl okunup yazılıyorsa diğer dillerde de öyle okunup yazılmalıdır. Yani "Ehmedê Xanî".

Eğitim durumu:

Ehmedê Xanî, Bayezîd'de bulunan Muradiye Medresesi'nde eğitim görmüştür. Daha sonraları Ahlat, Urfa, Bitlis, Cizre, Bağdat, ve Mısır'da bulunan değişik medreselerde eğitimini tamamladıktan sonra Bayezîd'e dönerek bir mescit ve medrese kurarak imam ve Öğretmen'lik yapmaya başlamış ve vefat ettiği tarihe kadar ders vermeye devam etmiştir.

Okuma-yazma bilen, aydın bir aşiret'e mensub olan Ehmedê Xanî 14 yaşında Mîr Muhamed'in divan katipliğini yapmış, daha sonraları Muradiye Medresesinde imamlık ve Öğretmenlik (Müderrîs) görevlerini birlikte sürdürmüştür.

Mezhebi, tarikatı ve tasavvuf anlayışı

Ehmedê Xanî'nin eserleri incelendiğinde Kürt alimlerinin büyük çoğunluğu gibi fikhi mezhep olarak Şafiî, itikadi mezhep olarak Sünnî-Eş'arî, tarikat olarak Nakşibendî olduğu anlaşılmaktadır.

Ancak Xani''nin tarikat ve tassavuf anlayışında cahil ve sahtekar Şeyh ve Sofu'lara yer yoktur. Nitekim "Nubehara Biçûkan"'ın 7. kıtasının giriş vecizinde Şeyh'lik ve sofu'luğun ancak keramet, ilim, okuma ve amel dinamikleri ile bir hüviyet kazanacağına ve bağlanılan tarikat'ın İslam şeriat'ına uygun olması, dolayısıyla İslam'ın tasvip etmediği hurafelerle dolu bir tarikat olmaması ve sofu'nun inzivaya çekildiği her zaviye'nin (ibâdet için çekildiği tenhâ yer), bir ilim hücresi olarak sağlam bilgilerin edinildiği bir yer olması gerektiğine dikkat çekmektedir.

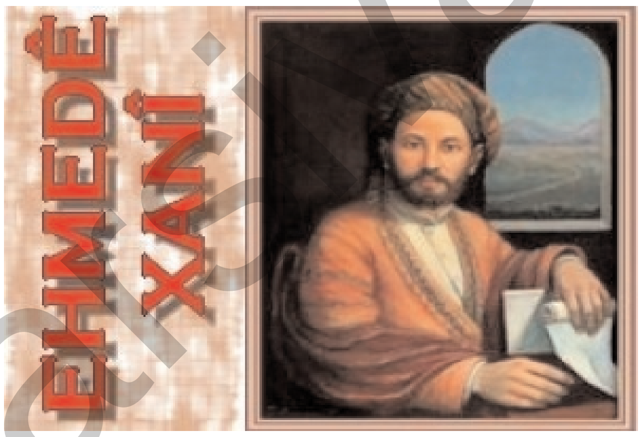

Askeri ve siyasal açıdan:

Ehmedê Xanî'den önceki dönemlerde başlayıp Kürtler ve Xanî üzerindeki etkileri Xanî döneminde de devam eden hadiselerin başında Osmanlı-İran savaşları gelmektedir. Kürtler ve toprakları bu iki rakip güç arasında şiddetli bir mücadele ve çatışma alanı haline gelmiş ve en büyük zararı da Kürtler ve toprakları görmüştür. Yaşanan savaşlarda Kürtlerin bir kısmı Osmanlıların, bir kısmı da İranlıların yanında yer alırlardı. Böylece Kürt beylikleri Osmanlı ve İran İmparatorlukları uğruna birbirlerinin kanını dökmekten de çekinmezlerdi.

İran Safevilerini yöneten Şah İsmail, topraklarını genişletmek amacıyla Kürt mıntıkasını işgal ettiğinde, 12 Kürt emir'i özerk yönetimlerini Şah'a bırakmak ve kendisine bağlılıklarını belirtmek için Tebriz'e gittiklerinde tutuklanıp zindana atılırlar. Daha sonra serbest bırakılsalar da Kürtlerin İran yönetimine güvenleri artık sarsılmıştır. Osmanlı padişahlarından Sultan selim zamanında Kürt beyleri özerk yönetimlerini kendileri yönetmek şartıyla Sultan selim'e bağlılıklarını ilan etmiş ve 1514 yılında Osmanlı-İran arasında yaşanan Çaldıran savaşında Osmanlı padişahına yardım ederek, İran Safevilerinin yenilgiye uğramalarına büyük katkıları olmuştur.

Kürtler'in Osmanlı Sultan'ı Selim'e destek verme nedenleri:

1- Kürt beyliklerinin Osmanlı devleti tarafından tanınması

2- İran devletinin Şii, Osmanlıların ise Kürtler gibi Sunnî oluşu

3- Şah İsmail'in daha önceleri mezhep taasubuyla hareket ederek Sünnî Kürt beylerini azledip yerlerine Kızılbaş yöneticiler tayin etmesi

Çaldıran savaşı zaferinden sonra Kürt coğrafyasının değişik mühitlerinde toplam 55 Kürt beyliği kurulmuş. Yavuz sultan Selim ile yapılan anlaşmaya göre bu beylikler kendi içişlerinde serbest fakat her hangi bir dış saldırıda osmanlı'ların yanında yer alacaklardı.

Kürt beylerinin de yardımıyla İran Safevilerinin elinde bulunan Bağdat, Osmanlı toprağına katıldıktan sonra, 1639 yılında Osmanlı-İran arasında "Kasr-ı Şirin" anlaşması imzalanır. Bu anlaşma ile Kürt toprakları ikiye bölünür. Doğu mıntıkaları İran, diğer mıntıkalar da Osmanlı payına düşer.

Ehmedê Xanî, Osmanlı-İran arasında yaşanan savaşlarda en büyük zararı Kürtler'in çektiğini "Mem û Zîn" eserinde 221-225 beyitleri arasında şöyle dile getirmiştir;

Bu Rom ve Farslar Kürtleri kuşatmışlar
Kürtlerin tümü dört tarafa dağılmışlar

Kürt kabilelerini bu ikili cepheler
İmha okları için hedef seçmişler

Sınırların tespitinde anahtar olan Kürtlerdir
Aşiretleri sınırlar üzerinde sağlam setlerdir

Birer denizi andıran Romlar ve Acemler
Ne zaman ortaya çıkıp harekete geçseler

Kürtler her taraftan kızıl kana bulanırlar
Berzah gibi onları birbirinden ayırırlar

Xanî'yi etkileyen olaylardan biri de 1608 yılında İran Safevileri ile Kürtler arasında yaşanan ve Kürt direniş hareketinin önemli direniş halkalarından biri sayılan "Dımdım Kalesi" olayıdır.

1660 yılında Bitlis, Hakkari ve Amediye beylikleri Osmanlı hakimiyetine girmişlerdi. 1666 yılında Bağdat seferine giden Osmanlının yanında yer almadığı ve zaferini kutlamadığı gerekçesiyle Bitlis beyi Abdalhan'ın üzerine büyük bir kuvvetle gidilerek beyliğine son verilir ve maddi-manevi bütün varlığına el konulur. İlginç tarafı ise Bitlis Kürt beyliğinin ortadan kaldırılması harekatına başta Mehmudî aşireti olmak üzere bir çok Kürt beyi de çok sayıda savaşçı güç ile Osmanlı Sultanı yanında yer almasıdır.

Ehmedê Xanî, gerek kendisinden önceki süreçlerde, gerekse kendi zamanında meydana gelen askeri ve siyasal olaylardan etkilenmiş, bu olaylar Xanî'nin ulusal düşüncelerinin şekillenmesinde önemli rol oynamışlardır.

Osmanlı imparatorluğu zamanında baş gösteren isyan ve karışıklıklar sonucu değişik uluslar, başlarının çaresine bakıp devletleşme yolunda çaba sarfederken, Kürt beylikleri ya dağılma sürecine girmiş yada kendi aralarında kavgalı olmuşlar, bir türlü kendi aralarında birliktelik sağlayamamış bir lider etrafında bir araya gelememişlerdir.

Sahip olduğu öngörü ile geleceği iyi gören Ehmedê Xanî'nin en büyük ulusal arzusu, Kürtlerin kendilerinden olan ve bazı niteliklere sahip müşterek bir lider etrafında birleşip kendi kaderlerini tayin etmeleri olmuştur.

"Mem û Zîn" adlı eserinin 189-234 arası beyitlerinde ulusal arzusunu ve bu arzunun gerçekleşmesinin önündeki engeller olarak "Kürtler ve onların beyleri arasındaki iç anlaşmazlıkları" gibi sosyolojik tespitlerde bulunmuştur. Cesur ve gayretli Kürt beylikleri açıkça övmüş, cömertlikleri ve ulusal onurlarına rağmen bu toplulukların ne kadar bahtsız ve talihsiz olduklarını açıkça dile getirmiştir.

ardı gələn sayımızda

Hazırlayan: Mustafa ÖZER

Mustafaozer34@hotmail.com

QƏDİM DÜNYA FİLOSOF VƏ COĞRAFŞÜNASLARI, KARDUXİLƏRİN İNDİKİ KÜRD XALQININ BABALARI OLDUĞUNU İSBAT EDİRLƏR

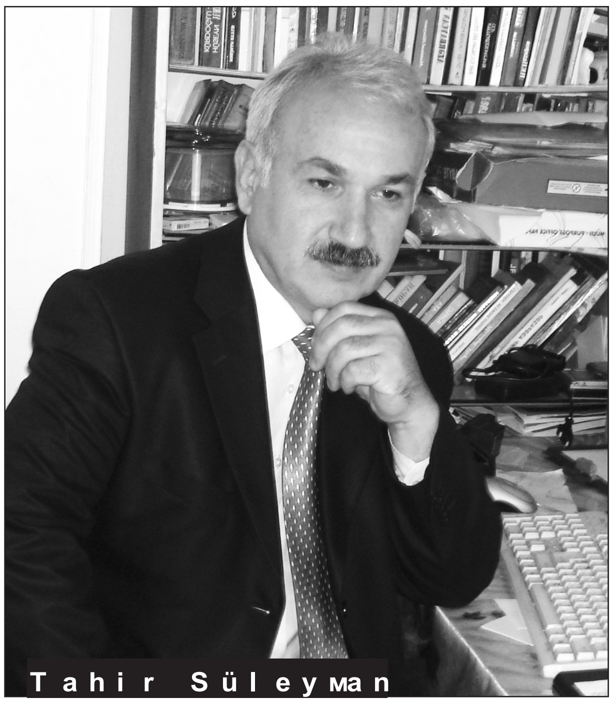

Qutilərin varlığı çox qədimlərə uzanır. Bu günə qədər bilinən ilk Quti imperatoru Emnatum miladdan əvvəl 3100-cü illərdə yaşamışdır.

Lağas kralı Adadnari hələ miladdan əvvəl 2400-cü illərdə Karda xalqından söz etmişdir. Eyni fikri Ur (Our) kralı Kmil Sin də Kurde torpqlarından bəhs edərək təsdiqləmişdir. Hitit kralı I Şuppilulita m. ə 1370-ci ildə Qurde xalqından söz açmışdır. Daha sonralar Assur kitabələrində Kardaka yaylasından və Kurtie - Kurti xalqından bəhs olunmuşdur.

Assur kralı Tukulti İnor, Qutilərə "Kurdi" deyirdi (Bax: İhsan Nuri Paşa, səh-33).

Milladdan 900 il əvvəl yaşamış Assur kralı Adalnirari Kusi, Kuti, Subari orduları ilə vuruşduğunu qeyd edir. Bu kral öz kitabələrində Qutiləri "Kürdi" deyə adlandırıb.

Kürd xalqının tarixini incələyərkən araşdırmaçıların müxtəlif dəyərli əsərlərindən istifadə etdikləri İhsan Nuri Paşa bu haqda belə demişdir:

- Kürd əsilli olan Khaldi (Xaldi), Ararati. Subari, Nauri, Mitanni, Muşki və Kassit dövlətlərinin Qutilərdən ayrıldığını, yəni hamısının kökünün qutilərə dayandığını göstərən əsərlər var. Bunlardan biri m. ə 1280-1261-ci illərdə yaşamış Asur kralı I Salamanasar krallığından qalan kitablarda bunu yazır: "Bir ulduz kimi parlayan Quti xalqı yalnız çoxluğu ilə deyil, əzm, şiddət, dəhşət və yıxıçılıqları ilə tanınmaqdadır. Düşmənçilikləri mənə də qarşı sürüb getdi".

Kürd Quti dövlətinin dağılmasından təxminən 1000 il sonra yaşamış Assur kralı Salmanasar, beləcə Quti qollarından gələn və öz yerinə çatan yeni kürd xalqlarının və onların dövlətlərinin qutilərin soyu və övladları olaraq tanıtmaqdadır. Onlar üçün min illik bir zaman fasiləsindən sonra da yenə quti sözlərini işlətməkdədir.

Etdiyi müharibələrdən sonra kral Salmanasar bunları yazmışdır: "Ararat sərhədindən Tur Abidinə qədər bir ölkə içində Quti qanı su kimi axıdıldı, lakin məğlub olmalıdılar".

… Yuxarıda adları çəkilən coğrafi terminlərin yerləşdiyi bölgələrdə bu gün də kürd xalqı yaşamaqdadır. Tarixi Babil ölkəsini fəth etmək ilk dəfə qutilərə nəsib olmuşdur. Quti dövləti parçalandığında, onların qollarından biri olan Kassitlərin parlaq və güclü dövrləri 725-ci ilə çatan bir məmləkətin təməlini Babildə saldılar. Kürd xalqının məşaləsini Subarilər, Mitanilər, Khaldilər, Muşki və Nayri dövlətləri vasitəsilə Med imperatorluğuna qədər daşıyıb gətirdilər.

Qutilərin kürd xalqının atası olduqlarını isbat etmək üçün "Ön Asiya və Mesopotomiya" tarixini incələyən və araşdıran elm və tarixçi amilləri də bu həqiqəti araşdırmalarında dilə gətirmişlər. Bunun isbatı olaraq Pensilvaniya Univerisitetinin professorlarından Speizer "Mesopotomiyanın kökəni" adlı əsərində kürdlərin qutilərlə Zaqros hulibiləri ilə eyni irqdən olduqlarını yazır (B. Nikitin, cild I. səh 91. Diponot).

Osmanlı tarixçilərindən Əhməd Rəfik "Ümumi tarix" adlı əsərində və onunla birlikdə Əmin Zəki də "Kürd tarixi" adlı əsərində müxtəlif fakt və sübütlarla eyni fikri təsdiqləmişlər (Ehsan Nuri Paşa, səh 38-40).

Tanınmış tarixçi Mucerson qutilərdən gələn Naviri xalqının hakimiyyətinin sonunda Kurti deyilərək adlandırıldıqlarını göstərməkdədir ki, bu da qutilərin kürdlərin ataları olduqlarını sübut edir. Hətta doktor Kontinov da miladdan 4000 min əvvəl Mesopotomiya və Zaqros dağlarında yerləşən xalqların Quti və Kusi (Kassit) deyə adlandırdıqları və ari irqdən olduqlarını, Kürd xalqının bu torpaqlardan enib gəldiyini vurğulayır. İstər Mucersonun, istərsə də doktor Kontinovun dediklərini təsdiq etmək üçün "Kürd ədəbiyyatı tarixi" əsərini göstərmək istərdik (II hissəyə bax).

- Şərqşünas Draver "Kürdlər və Kürd tarixi" kitabında qutilərin və kardaların kürd xalqının ataları olduqları olduğunu yazır. Digər bir şərqşünas Rayks da eyni fikirdədir (İ. N. P. səh. 173). Kürd xalqının qədimliyi və kürdlərin antik dövrdən gələn bir xalq olduğunu türk alimləri tərəfindən yazılmış "İslam ensklopediyası" əsərinin 1089-cu səhifəsində bunlar qeyd edilmişdir. Miladdan təqribən 2000 il əvvəl II Şumer dövrünə aid daş yazısında, Thureau-Danqin (Revue d Assurioloqie, v-99, VI, 67) bir Kardaka adına təsadüf edilir. Bu ölkə Driverin Van gölünün cənubunda göstərdiyi Su tayfasının yanında idi. Miladdan sonra 1071-ci ildə Malazgirddən Anadoluya girmiş türk xalqı ilə kürd xalqının heç bir qohumluğunun olmadığını Milli Təlim Nazirliyi tərəfindən nəşr edilmiş ensiklopediyada öz əksini tapmışdır. Adı bilinən Quti krallarından Losirab, Şərlək, İks, Huş, Anri, Danzir, Trikan ən başlıca krallardandırlar. Bunlardan Şərləkə Firdovsinin "Şahnamə" əsərində Siyamən, İkş, Huşaya isə Huşəng adlandırılmışlar.

Babil dövlətinin süqutundan sonra, sadəcə 125 il 40 günlük Babil hökmranlığı zamanı həmsərhəd olan Quti krallarının sayı 14 olduğunu İ. N. Paşanın adı keçən əsərindən öyrənirik. Bazil Nikitin də qutilərin Sarqon xənadanlığına son verdiklərini və eyni dövlətin miladdan öncə 2496 - cı ilə qədər hökmranlığının sürdüyünü yazır (B. Nikitin "Kürdlər" cild I, səh-31).

Özü Quti soyundan olan Louqal Oton (Louqan kralı) Erun kralı olaraq Quti kralı Trikanini məğlub etdi. Quti xalqı bu məğlubiyyətdən sonra bəyliklərə bölündü. Bu dağınıqlıq içindən Bitlis bölgəsindəki qutilər Kardaka adını aldılar. Bəxtiyari dağlarındakı və ətrafındakılar müstəqillik qazandılar. Ancaq tarixi baxıma görə, qutilərdən sonra bu ölkə xalqını yetişdirdiyi və tarixə damğasını vuran iki yeni türk dövləti meydana gəldi. Bunların parlaq və görkəmli dönəmi 725 il sürən kürd Kussi - Kassit dövləti ilə bu dövlətin yaşama müddətinin ortalarında yer alan və təqribən 175 illik bir yaşam sürən Böyük Kürd Mittani imperatorluğudur.

Kürd Kassit - Kussi dövləti haqqında məlumat verərkən bu haqda da qabaqcadan bildirmək istəyirik ki, bu dövlətə Cəmşidin adı verilmişdir. Hətta Firdovsinin "Şahnamə" əsəri də Kassit - Kussi dövlətini kinayə ilə Cəmşidin milləti hesab edir.

Quti imperatorluğunun dağılmasından sonra quti xalqının yaratdığı bu dövlət siyasi hakimiyyətini m. ə 1891-1171 - ci illərdə sürdürmüşdür. Qərb tarixçiləri isə bu hakimiyyətin sonunu 1160-cı il olaraq göstərir (Mauriçe Meumao, "Le Monte antiqie" əsəri, Paris 1976. Səh-160).

Kürd sivilizasiyası bu dönəmdə insanlığa böyük mənfəət verdi. Sənət, mədəniyyət, ədəbiyyat, el sənətləri, heykəltaraşlıq, rəsm və ev əşyalarının formalaşdırılmasında Kürd Kussi dövləti, Mitani dövləti ilə birlikdə çağdaşları Hititlərə, Asurlara və fironların idarəçiliyində olan Misir ölkəsinə böyük ölçülərdə təsir etmişdir.

Tarixi araşdırmalarda və İraq Kürdüstanındakı arxeoloji qazıntılar zamanı əldə edilən kürd milli kalaritinə uyğun olunan şahanə heykəllər 1984-cü ildə Bağdad Milli Muzeyinə qoyulub. Yenə Kürd Kassit imperatorluğuna aid adlı - sanlı "Sinus səhnəsi" adlı daş üzərində yonularaq gerçəkləşdirilmiş əsər Parisin "Laubre" muzeyini bəzəməkdədir. Belə nümunələrdən yüzlərlə saymaq olar.

Beləliklə, güclü Firon hakimiyyətindən geridə qalmayan, böyük bir tarixi zənginliyə malik olan Kürd Kassit dövləti siyasi, iqtisadi, eləcə də elm sahəsində irəli getmələrini göstərən dəlillərlə sübut etməkdədir.

Ölkələr arasında əlaqələr qurulur, məktublar yazılır, elçilər təyin edilirdi. Xüsusilə firon ölkəsi Misirlə Kürd Kassit dövləti arasında idxalat və ixracat, kredit və ya mübadilə yolu ilə yardımlar şəklində təşkil olunurdu. Bu dövlətdə barış və sülh müqavilələri imzalanırdı. Beləliklə, tarixin bildiyi ən qədim zamanlardan günümüzə qədər dövlət quruluşu ilə, dövlətlərarası danışıqların hüquqi təməlləri Kassit - Kussi imperatorluğunda rast gəlinir (Bu haqda geniş məlumat almaq üçün bax: Mauriçek Muleau "Len Monte Antique". Səh-161).

İdarəetmə sistemində yeni bir qayda yaradılmışdı. Tapınaqlardan dini ayinlərlə yanaşı sənət, mədəniyyət və ədəbi əsərlər də sərgilənməkdə idi. Kürd xalqı bu adətlərini günümüzə qədər də davam etdirməkdədir. Bu dövlətin idarəetmə, hüquqi, toplumsal və mədəni qurumlarının o zamanda ən irəli bir düzəndə olması bir təsadüf deyil. Çünki, Kassitlər m. ə 1530-cu ildə ulu babaları qutilər kimi Babili (Babilosu) tamam işğal etdilər. Qərbin qədim dövr tarixçilərinin bildirdiklərinə görə, Kürd dövlətinin rəhbərləri məğlubiyyətə uğratdıqları Babilon ölkəsinə məxsus olan uyqarlığa da sahib oldular. Məlum olduğu kimi, daha əvvəllər də bu ərazilərdə Hammurapinin yaratdığı monarxiya hakimiyyəti mövcud idi. Babil uyqarlığına öz damğasını vuran bu kral Assurları, Esəhnunna və Mari krallıqlarını məğlub edərək miladdan əvvəl 1695-ci ildə ölkəsinin sərhədlərini bir xeyli genişləndirdi. Həm Hammurapi (m.ə 1729-1686), həm də sələfi kral Şamsu İloina (m.ə 1686-1648) ölkədə hüquqi dövlət qurmuşdular. Ölkədə sağlam idarəetmə üsulu vardı. Maliyyəçilər (Tacirlər təşkilatının rəhbərləri), hakimlər və vilayət valiləri mərkəzdəki büroya bağlı idilər. Dövlətin amirləri Vali və Bələdiyyə sədrləri kimi vəzifələr də yazılı əmrlərin həyata keçirilib keçirmədiyini diqqətlə izləyir. Siyasi və iqtisadi yaşamı tək özü idarə edirdi.

Hammurapinin hüquq kodu çox məşhurdur. İnsanlıq tarixində bilinən ən qədim qanunu qoymaq yalnız ona nəsib olmuşdur. Bu kodake (kod) araşdırıldığında bu ölkədə kralın xalqın atası və qoruyucusu olub, güclü ilahi varlıqlardan (Tanrılardan) aldığını görürük:

- Tanrıların diqqəti və sevgisi olan mən Hammurapi ölkədə ədaləti yaşatmaq, ziyankarları və qatilləri məhv etmək, xalqımın üstündə günəş kimi doğaraq dünyanı aydınlatmaq üçün Tanrı Manrunun vəzifələndirdiyi bir çoban olaraq idarə etdiyim xalqıma heç bir zaman zülm etmədim və tənbəl olmadım. Mənim yaxşılıqsevər kölgəm ölkəmdəki bütün şəhərlərin üzərinə yayıldı. Şumer və Akkad ölkəsi insanlarını da bağrıma basdım. Onları sülh içində idarə etdim. Mənim mövcudluğum onları da qorudu. Güclü olanın zəifi məhv etməməsi üçün, yetimlərə və dullara haqlarını qorumaq üçün ölkədə ən yaxşı ədalət quraraq, bunları qoruyacaq qanunları bildirmək üçün bu lövhəyə dəyərli sözlərimi yazdım. Adil bir kral olaraq mənim varlığım önündə ilsak edirəm (Hammurapi qanunları - ön söz. Səh -160).

Beləliklə, Kürd Kassit dövləti Babili fəth edib öz ərazisinə qatdığı zaman bu ölkə üzərində sosial - iqtisadi, idarəetmə və mədəni bir vaxtda inkişaf edən xəzinə vardı. Kassilər də Babili almadan öncə böyük bir dövlətin təmsilçiləri idilər. Qaldı ki, Hammurapi monarxiyasının da Kassitlərin atası olan Quti ölkəsindən eyni bir biçimdə miras olaraq bir çox şeylərin dövr almasına, bu da alimlər tərəfindən təsdiq edilməkdədir.

Quti və Hurrilər dövründə atı daşıma və çəkmə vasitəsi kimi ilk dəfə insanlıq Kassitlər zamanında minik heyvanı kimi də istifadə etmişlər.

Bu tapıntıdan həm bir yerdən başqa yerə tez getmək məqsədi üçün, həm də müharibələrdə hərbi vasitə kimi də yararlanırdılar. Digər tərəfdən də Neolitin vaxtından ən önəmli şəkildə rast gəldiyimiz və tarixçilərin təxminlərinə görə, hələ palçıqkən üst-üstə qoyularaq inşa edilən kərpic ilk dəfə Kassit dövlətində içinə saman qarışdırıb gündə qurudulmaqla inşaatda istifadə edilmişdir. Aradan 3500 il keçməsinə baxmayaraq, kərpic Ön Asiyanın inşaatında ən başlıca vasitədir.

Araşdırdı: Tahir Süleyman

KÜRD XALQININ ZƏFƏR TARİXİNDƏN

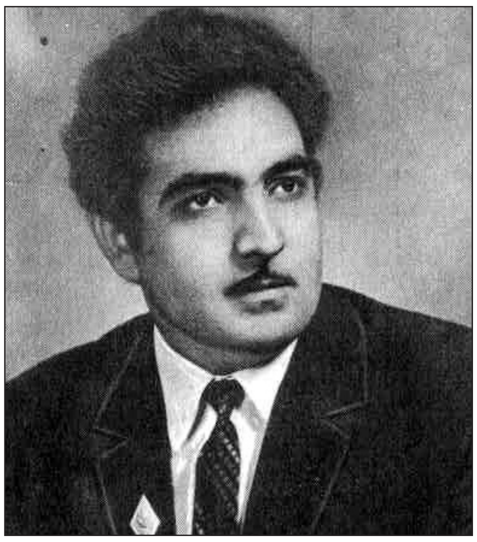

Səbahəddin Eloğlu

Şair, publisist, tarixçi, filosof-xalq qəhrəmanı SULTAN bəy, HƏSƏN bəy ZƏRDABİ, ŞƏHRİYAR adına mükafatların laureatı Səbahəddin Eloğlu 40 ilə yaxındır ki, DÜNYA TARİXİNİ nəzmə çəkir.

"Kürdlərin zəfər tarixindən" fəslindən bir parçanı oxuculara təqdim edirik. Bu fəsil 100 illik SƏLİB müharibəsini darmadağın edib. İSLAM DÜNYASININ ÇİÇƏKLƏNMƏSİNƏ şərait yaradan Qədim Misir hökümdarı, məşhur KÜRD sərkərdəsi SƏLAHƏDDİN ƏYYUBİYƏ ithaf olunur.

...Xudaya, səndən bir umacağım var,
Sən məni nadanın əlindən qurtar.
Güc ver aşa bilim uca sədləri,
Açım bağlı qalan həqiqətləri.

Əcəmi, yezidi kürdlər bir zaman,
Yayılıb tutmuşdur dünyanı tamam.
Tarix xəlbirləmiş bu qədim xalqı,
Başqa xalq onun tək çətin qalardı.

Qədim tarixləri öyrənən zaman,
Söz verdim, söz açam bir gün bu xalqdan.
Bu xalqın şərəfli bir keçmişi var,
Bu şərəf tarixdə bu gün də yaşar.
Ən böyük idraklar haçan oyanmış,
Yerin dan ulduzu kürdləri sanmış.
Qədim buzlaşmadan əvvəlki dünya,
Çalışmış həyatda kürdü qoruya.
Uzaq keçmişləri saldıqça yada,
Asan tapacaqsan kürdü dünyada.
Kürdlərin soyunu axtarsan əgər,
Sənə dastan verər qədim ölkələr.
Dünya allahların kürdlər azaltmış,
Odur ki, dünyada Allah tək qalmış.
Bir zaman inkişaf o yerə çatmış,
Uçan xalçaları kürdlər yaratmış.
Bir vaxtı dunyanı su alan zaman,
Nuh Nəbi salamat çıxmışdır ondan.
Elə ki günəşin istisi sönmüş,
Kürdün taleyi də o vaxtdan dönmüş.
Dağılmış dünyadan sonra nə olub,
Bir qədər danışmaq qəlbimə dolub.

****

Qədim illərdən bu günə qədər,
Kürdün mərdliyindən söz açmış bəşər.
Kürlərin tarixdə iki xidməti,
Bu xalqa gətirmiş böyük hörməti.
Biri ədalətdir, onlar yaratmış,
Zülmün zəncirini çox qırıb atmış.
O biri sərvətdir, sərvətlə inan,
Yaşayıb yaratmış dünyada insan.
Kürdün saxladığı saysız quzular,
Demişlər azalsa həyat pozular.

Qədim Amazonlar, qədim Şumerlər,
Göz açıb kürdləri atlı görüblər.
Nilin sahilindən ta Çinə qədər,
Abadlıq işləri görmüşdür kürdlər.
Kürdlərin tikdiyi qədim qalalar,
Axtarsan dünyanın hər yerində var.
Kürdün şəhərləri torpağın altda,
Axtarsan taparsan çox dərin qatda.
Keçmişdən səs verən o sirli daşlar,
Kürdün adı ilə söhbətə başlar.
Bir ac Anna - Bani kitabəsini
Öyrən kainatı, yer kürəsini.
Kürdlər varisidir Lullubeylərin,
Qolda güclülərin, adda yeylərin.
Mesapotomiyanı - qədim şəhəri,
Məgər yaratmamış Kürdün hünəri?
Lullular, Kutilər, o mərd tayfalar,
Məgər kürd deyildi, niyə danırlar?
Miladdan üç min il əvvəl də bəli,
Yazılmış tarixə kürdün hünəri.
O zalım, o qəddar Naramsis şahı,
Kürdün zərbəsindən çox çəkmiş ahı.
Yunanlar uşaqdı kürdlər yanında,
Kürdün də qanı var Yunan qanında.
Böyük sərkərdələr çoxalsın deyə,
Yunanlar meyl etmiş kürdü sevməyə.
İsgəndər min kürdü seçib aparmış,
Gözəllər kürdlərdən toxum tutarmış.
Yunan gözəlləri deyirlər bir vaxt,
Hərdən kürdlərlə olublar xoşbəxt.
Qədim abxazların kürd babaları,
Qafqazda çox qurmuş sərt qalaları.
Əcəmi, yezidi kürdlər bir zaman,
Yayılıb tutmuşdur dunyanı tamam.
Tarix xəlbirləmiş bu qədim xalqı,
Başqa xalq onun tək çətin qalardı.

****

Gəl danma tarixin həqiqətini,
Kim qurdu Şəddadi Kürd dövlətini?
Məhəmməd Ben şəddad kürdü istəsən,
Qədim kitabları açıb görərsən.
Onlar düz iki yüz iyirmi üç il,
Hakimlik etdilər, bu asan deyil!
Gəncəni yenidən saldılar onlar.
Tarixdə əbədi qaldılar onlar.
Qurdular Gəncədə mərkəziyyəti,
Ucaldı bu yurdun şanı -şöhrəti.
Onlar gətirdilər Qafqazı cana,
Vergi də qoydular ilk Gürcüstana.
Yüksəkdə tutdular şeiri - sənəti,
Yaydılar dünyaya mədəniyyəti.
Dikbaşlıq eləmə, gəl dinlə bir az,
Bu yerdə naqqalıq əsla yaramaz.
O zaman yazırdı Qətran Təbrizi,
"Gəncə elm yuvası, şeir dənizi".
Ağılla, idrakla yaşayır Gəncə,
Cənnət bağçasına bənzəyir Gəncə".
İstəsən biləsən kürd hünərini,
Bəs edər görməyə Xudafərini.
Şəddadilər tikdi verib varını,
Həm onu, həm Gəncə qapılarını.
Karvanlar bu yerə qızıl gətirmiş,
Gedəndə bu yerdən kitab götürmüş.
Qızılla bəzənmiş qədim kitablar,
Qazılsa, Gəncədən çoxlu tapılar.
Gəncəni dağıdan o zəlzələdən
Axı, nə qaldı ki, danışım nədən?
Bu dərdi çəkdikcə ağrıdı ürək,
Tapmadı bir həmdəm eyləsin kömək.
Gəncənin şərəfi, şöhrəti o vaxt
Layiq görünürdü dünyaya paytaxt.
Yaxşı qarşılanar bu söhbət məncə,
Nizami kürd olub deyilə öncə.

****

Kürdlər tam alanda Qafqazı ələ,
Qafqazda erməni yoxidi hələ.
Qafqazın dağları kürdlərin olmuş,
Kürdlər bu yerlərdə çox qala qurmuş.
Ləzgilər soy kökün axtarsa əgər,
Görər ki, qohumdu qılıncla xəncər.
Qafqazın tarixin öyrənə bilsən,
Mənim dediyimi təsdiq edərsən.
Çeçenlər kürdlərdən törənib bir vaxt,
Onlar da mərdliklə olublar xoşbəxt.
Bir qoca çeçendən get soruş bunu,
Sənə deyəcəkdir kürd olduğunu.
Kürdün kimliyini bilmək istəsən,
Gərək Zəngəzuru gəlib görəsən.
Tarixçi görsəydi Bisütun dağın,
Burdan başlayardı tarix yazmağın.
Misir ehramından bəzi cizgilər,
Ağ oğlan qəsrində aydın görünər.
Daşı daşlarla yox,dəmirlə yonan,
Min hikmət yaratmış bu yerdə inan.
Zəfər bayrağını dağlara vuran,
Dağların üstündə qalalar quran.
Azadlıq yolunda çox qurban verən,
Bu xalq unudulur bilmirəm nədən?

****

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!
Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məsçidləri.
Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.
Kəsərli qılıncı, sürətli oxu,
Kürdlər çox işlədib, tarixdə onu.
Ağır döyüşlərdən zəfər bayrağın,
Kürdlər qaldırıblar, məhv olsun xain.
Xainlik olmasa, inan ki, kürdlər.
Qayada bağ salıb məhsul götürər.
Şərqin şahlarını kürdlər qorumuş,
Kürd olan sarayda sakitlik olmuş.
Qorxusuz yaşamış bəzən ölkələr,
Ordu başçıları olanda kürdlər.
Qədim hindliləri Xəzərdən qovan,
Kürd xanı deyilmi, kürdəxanıdan?
Namərd orduları qafqazda əzən,
Məgər kürd deyilmi, danırsan nədən?
Qıyıq gözlüləri, Tuğyan çayında,
Kürdlər məğlub etmiş bahar ayında.
O vaxtdan kəsilmiş şərq hücumları,
At ilə, it ilə cum ha cumları.
Türklər öyünməsin çox cövlan edib,
Dar gündə köməyə kürdlərə gedib.
Kürdün qılıncı ilə dirçəlmiş Tatar,
Danılsa bu fakta dəlil tapılar.
Qədim Əhrəmilər döyüşdən əvvəl,
Kürdlərlə güləşib xeyir görüblər.

****

Xəzər sahilində Mərdi - Məkanı
Kürdlər salıbdılar. Bu məkan hanı?
Qılınc dünyasının qoç qəhrəmanı,
Bircə Koroğludur, gəl onu tanı.

****

Kürdlər nə yaradıb qoyub dünyada,
Çətindir hamısın gətirmək yada.
Oxuyan olsaydı daş kitabları,
Günəş tək parlardı əqlin açarı.
Kürdün yapıncısı qədim zamandan,
Qorumuş insanı qardan - borandan.
Təsəvvür etdiyin ən qədim dünya,
Ən çox əylənmişdir kürd oyunuyla.
Kürdlərin getdiyi yallılar ki, var,
Böyük qayalarda əksi tapılar.
Qədim muğamları öyrənsən əgər,
Qəlbini maqnit tək hikmətə çəkər.
Bayatı, heyratı, şux diringələr.
Dinləsən bu gün də xoşuna gələr.

****

Kürdlərdən söz açan pirani demiş,
Kürdün qazandığın dostları yemiş.
Kürddə adət deyil var yığıb qoymaq,
Kürdün yeməyidi bal ilə qaymaq.
Kürdün süfrəsində kabab yeyənlər,
Süfrədən duranda "əhsən" demişlər.
Kürd ilə dostluğu bacarsan əgər,
Sənə quzu kəsər ölənə qədər.
Kürdlə qonşu olsan, basma ayağın,
Dar gündə olacaq sənin dayağın.
Baxıb görkəminə gəl sanma fağır,
Kürdün mənliyi var, özündən ağır.
Kürdlərin tarixin nəzmə çəkəndə
Kürdlər qalmamışdı doğma vətəndə.
Kürdlər yadlar üçün ölümə getmiş,
Çox xalqı ölümdən Kürd xilas etmiş.
Bu xalqın tarixin tam yazsam əgər,
Ta tarix yazmaqdan xalqlar əl çəkər.
Çox sirri açmağa göstərsəm maraq,
Bil ki, söndürülər bu yanan çıraq.
Eloğlu, qoy qalsın bəzi söhbətlər,
Vaxt gələr, onlar da nəzmə çəkilər.
Vəfa, etibar, sədaqət hər nə var
Axtarsan hamısı kürddə tapılar.
Hər nədən söz açdım, mindən biridi,
Belə danışmaq da kürd hünəridi!

Əziz oxucu, hansı bir xalqın tarixini ürəyimə yatacaq səviyyədə nəzmə çəkmişəmsə, özümü mənən o xalqın övladı saymışam. Mənim atam azərbaycanlı, anam kürd qızıdır. Hər iki xalq mənim üçün əzizdir.

Atanı anadan ayırma, oğul,
Çəkiclə zindanın birdir yarası.

Zəngəzur qəzeti

Demirtaş: Em qebûl nakin Îsraîl wek zarokan ligel me tevbigere

Bi sedan rojnamevanên Tirk û Kurd ligel destpêkirina Konferansa Kurd û civîna Forûma Mezopotamya li bajarê Diyarbekirê, berê xwe dan wî bajarî. Awirên wan hemûyan jî li ser axaftinên serokên Partiya Aşîtî û Demokratiyê (BDP) bûn, lê wan xwe dûr dixistin.

Yek ji wan berpirsên ku medya Tirk û Kurd li Diyarbekirê hewl didan wî bidin axaftin, hevserokê BDPê Selahedîn Demirtaş bû. Grûpa Rûdaw piştî ku daxwaziyek pêşkêş kir, Demirtaş bêyî dudilî pejirand. Lê wî baş dît ku hevpeyvîn dûrî çavê saziyên din ên medyayê be, loma wî li buroya parêzerê malbata xwe, li taxeke Diyarbekirê pêşwaziya grûpa Rûdawê kir û bi hurmet bersîva pirsên Rûdawê da.

- Rûdaw: Mîna ku ji kaseta deng a gotûbêjên navbera PKKê û Dezgeha Îstixbarata Tirkiyê (MÎT) dixuyê, wisa diyare ku astê gotûbêjên navbera Tirkiyê û Kurdan gelekî pêşketiye. Bo mînak nûnerên MÎTê navê serokê PKKê weke "birêz Ocalan" tînin, lê ji nişka ve careke din tûndûtîjî pêkhat û niha behsa operasyonên bejayî yên dersînor tê kirin. Hûn vê yekê çawa lihevtînin?

- Demirtaş: Dewleta Tirk dixwest gotûbêjan weke taktîka demderbaskirin û xapandinê bikar bîne. Birêz Ocalan, PKK û BDPê di çend salên borî de dewlet derbarê vê yekê de hişyarkirin. Me ji dewletê re got gotûbêjan bo demderbaskirin û xapandinê bikar neyînin, lê pêwîst e hûn vî karî bo çareseriyê pêk bînin. Dewletê gotûbêj nedikir bo dîtina çareseriyê, wê yek pêngava praktîk a berbiçav ne avêt. Ango AKPê ligel destpêkirina gotûbêjan xwesteka çareserkirina pirsgirêkê nebû, lê me weke BDP hewldida ku ev gotûbêj bibe pengava çareserkirina pirsgirêka Kurd. Loma astê gotûbêjê bi axaftin bilind e, lê bi kiryar ti pêngav nehatine avêtin.

- Derbarê belavkirina wan kasetan de hin kes di wê baweriyê dene ku “Ergenekona nava MÎTê“ ev kar pêkaniye, hin jî dibêjin PKKê û hin jî dibêjin Îsraîl. Li gor we kê ev kar encam da û armanca wî çi bû?

- Bo me ne girînge kî li pişt belavkirina wan bû, tiştê bo me girîng ew bû ku derencamên belavkirinê pozîtîv bûn. Kesên ev kaset belav kirine niyetên xirab ên wan hebûn û xwestine rewşê aloztir bikin û qunax bighije binbestê, lê helwesta me, helwesta raya giştî ya Tirkî û medya Tirkî jî erênî bû, loma belavkirina wan derencamekî baş çêkir. Mimkin e ev tişt xizmeta gurkirina hewlên çareserkirina pirsgirêka Kurd bide. Hikûmet û PKKê jî gotin ku ew ne li pişt belavkirina van kasetên dengî ne, loma dixuyê ku hêzeke din li pişt vê yekê hebe. Niha jî di bin siya vê rewşê de gok di qada hikûmet û di destê Serokê Wezîran Erdogan deye, ev gok çawa wê bê avêtin serokwezîr biryarê dide. Şertûmerc bo aşîtiyê gelekî guncayî ne, lê ku serokwezîr sor be li ser şer, wê demê rewşa berxwedanê bo Kurdan gelekî guncav e.

- Hûn behsa zemîneya aşîtiyê dikin, lê niha rewşa şer baskê xwe bi ser navçeyê de berdaye.

'Rast e, şer tundtir dibe, lê hemû hewl bo rawestandina şer tên encam dayîn'

- Di demên ku şer baskê xwe bi ser hemû tiştan de vedike, zemîneya aşîtiyê her hebû, ji ber ku armanca bicihkirina aşîtiyê bi dawî anîna şer e. Loma wê dema şer heye, pêwîste em ji hewlên bicihkirina aşîtiyê de paşde neyên. Zemîna danûstandinê hertim heye. Rast e, şer tundtir dibe, lê hemû hewl bo rawestandina şer tên encam dayîn. Loma me ti deman ne di borî de û ne di dahatûyê de deriyên xwe himber aşîtiye ne girtine, ez bawer im hikûmetê jî deriyên xwe negirtine.

- Gelo ti hewlên ji bo rawestandina vî şerî hene? Tê gotin ku çend serkirdeyên Kurd hewl didin PKKê qayil bikin ku hêzên xwe bibe derveyî Tirkiyê. Hûn weke Serokê BDPê, zaniyariyên we di vî warî de hene û hûn hewleke bi vî rengî çawa dinirxînin?

- Nexêr, zanyariyên wisa negihane min. Hemû alî hewlên dîplomasî didin, lê heta hikûmet çend pêngavên berçav û eşkere neavêje, ez bawerim ti pêşketin çênabe. Ev du mehin rê nayê dayîn ku birêz Abdullah Ocalan hevdîtinên heftane yên asayî ligel parêzer û kesûkarên xwe pêkbîne. Ocalan ew hêza tekaneye ku dikare PKKê ji şerkirinê rawestîne û wisa bike biçe derveyî sînor û çekê dane. Loma em nikarin bêjin ku hewlên dîplomasî bihêz in. Hemû kes çaverêyî agirbestê ji PKKê dikin. Bi baweriya me jî divê herdu alî çekên xwe bêdeng bikin, ji ber ku agirbesta yekalî ya PKKê ti encameke wê nabe, ji ber ku xwînrijîn ranaweste, loma hikûmet divê bersîva agirbestê bide. Hikûmet eger niha operasyonên xwe rawestîne, ez bawerim rasterast PKK wê agirbestê îlan bike. Lê ez ne bawerim ku di rewşeke wiha de yan aşîtî yan agirbest di van nêzîkan de pêk bê. Xweziya ku pêşketin çêbibin, xweziya ku herdu alî pêngavan bavêjin û niha agirbest bê ragihandin, lê cîbicîbûna van tiştan di dahatûyekî nêzîk de hinekî zor e.

- Hûn weke BDP çi dikin bona rêgirtina li firehbûna şer, yan hûn çi difikirin?

- Me serdana Wezareta Dadê kir, da ku hevdîtinê ligel birêz Ocalan pêkbînin. Eger vê destûrê bidin, em ê biçin cem wî û derbarê hemû bûyeran de gotûbejan ligel encam bidin. Em ê herwiha di çend rojên dahatû de ligel Serkomar Abdullah Gul rûnin û gotûbêjan ligel saz bikin û herwiha ligel Serokê Parlamenê jî.

- Kengî?

- Bi dirustî ne xuyaye, lê em ê di çend rojên dahatî de van civînan pêk bînin. Em weke BDP ji bilî van jî em ê meş û mîtîngên aşîtiyane pê bînin û dest bi proseyekê bikin. Em ê herwiha gotûbêjan derbarê zivirîn û nezivirîna bo parlemenê jî bikin. Eger rêya bûyeran berbi aşîtiyê be, dibe ku em di 1ê Îlonê de vegerin parlemenê.

- Serkirdatiya Kurd li Herêma Kurdistanê biryara BDPê ya boykotê şaş dibîne, hûn vê nerinê çawa dibînin?

- 'Peyama birêz Talabanî û Barzanî gihaye me, em wan peyaman fêm dikin, lê pêwîste ew jî rewşa vir fêm bikin'

Ew peyam gihane me, ew rexneyên dostaniyê ne. Peyama herdu birêzan Talabanî û Barzanî gihaye me, em wan peyaman fêm dikin, lê pêwîste ew herdu serokên birêz jî rewşa vir fêm bikin. Pênc parlementerên me di zîndanê de ne, mafê parlementeriyê ji Hatip Dicle standine. Eger em himber van tiştan bêdeng bûna, ew ne karekî rast bû, divê reaksyona me hebe. Me ev reaksyon jî bi neçûna parlemenê nîşan da. Lê tevî vê yekê jî me negot em ê dest ji parlemenê berdin, lê me got em ê bo maweyeke demkî parlemenê baykot bikin û eger zemîne bên rastkirin, em ê vegerin parlemenê.

- Gelo peyama Herêma Kurdistanê bo vegera we bo parlamenê bûye hêzeke goşarê?

- Berevajî, ew ji me re hêza piştevaniyê ye. Em wan peyaman weke peyamên dostane û demokratîk binav dikin.

- Hûn nerîna Herêma Kurdistanê derbarê Erdogan de çawa dinirxînin?

- Ez bawerim Herêma Kurdistanê baş fêm nekiriye ka Erdogan çawa ligel Kurdên Bakûr tevdigere. Lê em rewşa zehmet a Herêma Kurdistanê li ber çavan digirin. Ew nikarin têkiliyên xwe ligel Erdogan û Tirkiyê qut bikin û neçarim bidomînin. Ew neçar in têkiliyên baş ligel Tirkiye, Ewropa û Amerîkayê avabikin. Em hurmeta vê yekê digirin. Lê em ji wan jî çaverê dikin ku bi hurmet berê xwe bidin opozisyonbûna me himber Erdogan. Pêwîste serkirdatiya Kurd li Herêma Kurdistanê rêza berhingariya Kurdên Bakur û BDPê himber Erdogan bigre. Em ê bi vî şêweyê bikarin baştir hevdu fêm bikin. Ez bawerim ku bi derbasbûna demê wê birêzan Barzanî û Talabanî baştir Erdogan fêm bikin. Dibe ku wan di borî de bi şêweyekî eşkere piştgirtiya Erdogan kiribe, lê ew îro bi eşkere piştgirtiya wî nakin. Ji ber ku ew jî hest bi wê yekê dikin ku Erdogan naxwaze pirsgirêka Kurd bi şêweyekî aşîtiyane çareser bike, ango Erdogan naxwaze bi wekhevî û aşîtî ligel Kurdan bijî, lê hewl dide rêveberiya Kurdan bike.

- Leyla Zana serdana birêz Talabanî kir, ji Talabanî çi peyam giha we?

'Talabanî hertim amadeyiya xwe nîşan daye bo piştevaniya çareserkirina pirsa Kurd li Tirkiyê'

- Serdana Leyla Zana serdana şexsî bû, li ser vexwandina birêz Talabanî bû. Ew bêtir ku serdaneke siyasî be, serdaneke dostane bû. Di wê serdanê de bêguman behsa bûyerên siyasî hatibû kirin. Birêz Talabanî hertim amadeyiya xwe nîşan daye bo piştevaniya çareserkirina pirsa Kurd li Tirkiyê, herwiha bo navbeynkariya navbera herdu aliyan, lê Tirkiye rola wî zilamî nanirxîne û napejirîne. Yanî peyamên Talabanî derbarê aşîtiyê de gelekî girîng in, wî careke din jî bi rêya Leyla Zana ew peyamên xwe şandin.

- Îsraîlê di dema dawî de peyama dostaniya ligel Kurdan ragihand. Hûn vê peyamê çawa dixwînin?

'Em dijminatiya kesî nakin, lê qebûl jî nakin Îsraîl wek zarokekî ligel me tevbigere'

- Tiştê ku Îsraîl dike helwesteke ne rast e, ji ber ku dema têkiliyên wan ligel Tirkiyê xirab dibin ew hewldidin Kurdan bikarbînin, lê Kurd ne mîna xelkê ne ku ew bikarin wan bi kar bînin. Kurd xwedî îrade ne, Kurd dixwazin têkiliyên aşîtî û biratiyê ligel hemû kesan avabikin. Kurd dixwazin ligel Îsraîl, dewlet û xelkên din jî bi aşîtî bijîn û têkiliyên wan ên biratiyê hebin, lê em mesela bikaranîna Kurdan a li gor berjewendiyê red dikin. Îsraîl dema têkiliyên wê ligel Tirkiyê têk diçin, îcar hizra bikaranîna Kurdan bike, ev biçûkkirina Kurdan e, sivikatîkirine bi Kurdan, loma em vê helwesta Îsraîlê protesto dikin. Em dijminatiya kesî nakin, lê em qebûl jî nakin ku weke zarokekî ligel me tevbigere. Hebûna têkiliyên Kurd-Îsraîl tiştekî asayî ye, lê hewla Îsraîlê bo bikaranîna Kurdan şaşî ye.

- We berî demekê, di dema serdana Wezîra Derve ya Amerîka Hilary Clinton bo Tirkiyê de, civîn ligel wê sazkir. Gelo di wê civînê de we çi peyam ji Amerîka girt û piştî vê ti rûniştin û peyamên we yên din ji Amerîkayê hebûn?

- Nexêr, lê hevdîtina me ya ligel birêz Wezîra Derve ya Amerîkayê gelekî baş bû, Amerîka nîşan da ku ew girîngiyê dide tevgera yasayî û siyasî ya Kurd, herwiha ew îradeya Kurdî bi ciddî temaşe û qebûl dike. Em heta niha ligel Serokê Amerîka û Wezîra Derve civiyane, lê me ev tişt ligel Serokwezîrên Tirkiyê nebû. Serokwezîr opozisyona nava welatê xwe qebûl nake, lê em li ser asta herî bilind a welatan, ku Amerîka jî ligel be, em tên qebûl kirin. Em ligel Serokwezîra Almanya, Angela Merkel civiyane, lê em heta niha ligel Serokwezîrên welatê xwe ne civiyane. ji rojnameya Rûdaw

Li Kobanî "2" xwepêşdanên şermezarkirina kuştina Mişel Temo

Îro (8-10-2011) ji sibehê de miletê bajarê Kobanî li Sûriyê karê xwe rawestandin û bajar kilît kirin û bi hezaran derketin xwepêşdanê

ji bo şermezarkirina kuştina siyasetmedar û nivîskarê kurd yê navdar Mişel Temo.

Xwepêşdêran ev slogan diavêtin:

Bi can bi xwîn em bi te re Mişel Temo

Kobanî tev bi Mişel Temo re ye

Şehîd Mişel Temo namire

Xwîna te boş naçe Mişel Temo

Bi can bi xwîn em bi te re Qamişlo

Bi can bi xwîn em bi te re Cezîrê

Gel têkçûna rêjîmê dixwaze

Gel dixwaze serokrêjîm were bidarvekirin

Hêjayî gotinê ye ku êvara borî (7-10-2011) jî miletê bajarê Kobanî derketibû xwepêşdanekê û kuştina Mişel Temo şermezar kiribû û têkçûna rêjîma Sûriyê xwestibû.

KOBANÎ TEV MIŞEL TEMO YE

Li bajarê Amûdê Mişel Temo danîn şûna Hafiz Elesed

Îro (8-10-2011) miletê bajarê Amûdê li Sûriyê ji bin de derketibûn pêşqaziya cenazeyê Mişel Temo û li ser piyan di kolanên bajarê Amûdê re gerandibûn, û ew biribûn danîbûn şûna peykerê serokê rêjîma Sûriyê yê berê Hafiz Elesed danîbûn.

Pêş ku cenazeyê şehîd Mişel Temo bighe Amûdê, miletê Amûdê peykerê Hafiz Elesed hilkişandibûn û di erdê re kaşkiribûn.

Serokayetiya Kurdistanê bi tundî kuştina Mişel Temo şermezar kir

Serokayetiya Herêma Kurdistanê terorkirina siyasetmedarê Kurd Mişel Temo bi tundî şermezar kir.

Li gorî MSHK'ê, Serokayetiya Herêma Kurdistanê bi tundî terorkirina Mişel Temo şermezar dike û radigihîne ku gelê Kurd li Kurdistana Sûriyê heta niha bi awayekî demokratiyane û aşitiyane daxwza mafên xwe yê rewa kiriye, ji bilî wê yekê çendîn cara rû bi rû toqandin û teror û tundutîjiya dirindane bûye.

Îro jî ku rewşa rûdawan li Sûriyê berev destpêkirina qonaxeke nû ya siyasî ve hengavan diavêje, gelê Kurd dixwaze wekî pêkhatekî serekî li wî welatî mafên xwe desteber bike û li çarçêweya sîstemekî demokratîk hevbeş û beşdarekî çalak bê, jibo wê yekê terorkirina kesên niştîmanperwer û êrîşkirina li ser welatiyên sivîl û hilbijartina siyaseta agir û hesin rewşê ne hemwartir dike û qeyranên aloztir li pişt xwe tîne.

Heya niha 8 hezar endamên BDP hatine girtin

Berpirsê Komîsyona Maf û Mafê Mirovan yê BDP ê got ku di heyamê du sal û nîvên derbasbûyî de 7 hezar û 748 kes...

ji endamên Partiya Aşitî û Demokrasiyê, mezintirîn partiya fermî a Kurdên Turkiyê hatine binçavkirin.

Nûçegihaniya Firatnews ê ji zarê Berpirsê Komîsyûn Maf û Mafê Mirovan û Cihgirê Havseroka BDP ê Miral Nadiş Biştaş nivîsandiye, li 14 ê Nîsana 2009 an heya niha, 7 hezar û 748 kes ji endamên partiya wan hatine binçavkirin, ku 3 hezar û 895 kes ji wan jî hepsî ne.

Biştaş di vê pêwendiyê de xuya kir ku rewşa han nîşana vê yekê ye ku siyaseta şer li dijî Kurdan û siyaseta wan bi awayekî aktîv berdewam e.

Li gor gotina navbirî tenê di vê meha dawiyê de 4 hezar û 148 kes ji endamên partiya BDP ê hatine binçavkirin û 1548 kes jî hatine hepsîkirin.

Biştaş diyar kir ku Partiya Dad û Geşe AKP li dijî Partiya Aşitî û Demokrasiyê BDP ê weke nûnerê Kurdên Bakûr, operasyûnên eskerî dike û li ser vê pêvajoyê jî rijd e.

Demîrtaş: Hêz, polîs û çapemaniya te têra komkujiya me nake

Serokê BDP'ê Selahetîn Demîrtaş li avahiya BDP'ê ya Stembolê di axivitina xwe ya ji gel re kirî de, peyamek vekirî da dewlet û Hikûmetê û got ku,

Demîrtaş derbarê operasyonên dewleta Tirkiyê yên li dijî BDP'ê û girtinên endam û berpirsên wan de got "Di her çirkeke çokên Erdogan lerizîn de, êrîşî BDP'ê kiriye. Ka hevalên me yên di binçav û lêpirsînê de çi tawan kirine, em ê jî bi şev û roj hemen tawanê bikin." Her wiha Serokê BDP'ê Demîrtaş bang li Erdogan û Hikûmetê kir û got "Em amadene ji muzakereyê re. Fermo werin em muzakereyê di zîndanê de berdewam bikin. 2 rê hene ku Serokwezîr bixwazebi me re muzakereyê bike. Ya ew ê jî were girtin, were girtîgehê, yan jî wê hevalên me serbest bibin." Ji aliyekî din ve Demîrtaş Erdogan bê minetir kir û meydan jêre xwend û got "Jibo komkujî kirina me, ne hêza te, ne polîsên te ne jî çapemaniya te têrê dike." Her wiha Demîrtaş dubare banga aşitiyê kir û got ku, wê rexmê Tirkiyê û Emerîka aşitî were vî welatî.

Nêçîrvan Barzanî tevlî rakirina cenazeyê diya serokwezîrê Tikrîyê bû

Cîgirê serok Partiya Demokrata Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ji bo ku beşdarî merasîma rakirina cenazeyê dayîka...

Diya Erdogan li nexweşxaneyeke Istenbulê, di 88 saliya xwe de roja înê wefat kir.

Nêçîrvan Barzanî li Istebulê duh beşdarî rakirina cenaze bû.

Tirkiyê kuştina Mişel Temo şermezar kir

Wezareta derve ya Tirkiyê şehîdkirina siyasetvanê Kurd Mişel Temo bi tundî şermezar kir

Tirkiyê ji Sûriyê xwest zora li hember opozîsyonê yekser rawestîne.

Kuştina Mişel Temo
Sûrî kir qadên xwepêşandanan!

Kuştina siyasetmedar, berdvek û nûnerê Şepola Pêşeroja li Sûriyê Mişel Temo ne tenê li rojavayê Kurdistanê, her wiha li pir bajarên Ereban bi xwepêşandanên girseyî hate şermezar kirin.

Ev du rojin, xwepêşandanên li dar dikevin (li rojava û bajarên Ereban) bi navê şehîd Mişel Temo ne. Ji aliyekî din ve kurdên li Ewrûpayê jî bê deneg neman û jibo balê bikşînin ser hovêtî û kuştina Mişel Temo êrîşî balyozên Sûriyê li welatên; Brêtaniye, Siwîsra û Belçîka kirin û dest danîn ser wan. Lê hêzên rêjîma Sûriyê êrîşên dijwar û tund birin ser xwepêşandanan. Di xwepêşandanên roja înê de jimara kuştiyan gihişte 25 kesan. Duhî jî, 15 kesên sivîl bi guleyên rêjîma Sûriyê hatin kuştin û 5 ji wan li bajarê Qamişlo bûn.

Îran"Ne tenê Erdogan wê gelê Tirkiyê jî hesab bide!.."

Îranê hişiyarî da Tirkiyê. Şêwirmendê leşkerî general Rahîm Sefewî got ku, heta niha Erdogan di warê stratêjîk de hindek kêmasî kirine û ev ne di berjewendiya Tirkiyê de ye.

Sefewî di hevpeyvîna Ajansa Nûçeyan ya Mehr ligel kirî de, bal kişand ser têkiliyên Emerîka û Tirkiyê û dîtinên Erdogan di warê Îslamê de. Sefewî got ku, Erdgan li ser riya Emerîka dimeşe û dikeve nava kêmasiyên stratêjîk. Yek ji wan avakirina plana sîstema moşekan li Tirkiyê ye. Her wiha Sefewî bal kişandiye ser serdana Erdogan ya li Misirê û pêşniyariya wî derbarê welatek laîk ji gelê Musilman re. Dîsa Sefewî dide diyar kirin ku ku Tirkiyê piştgiriya Emerîka dike di warê zextên ser Sûriyê de. Sefewî got, ev kêmasiyên ha wê bihêle ne tenê Erdogan, wê xelkê Tirkiyê jî hesab bide.

Avestakurd

Турция и Иран возобновили бомбардировки Курдистана

Иранская артиллерия возобновила в среду вечером артобстрелы Курдистанского региона. Как сообщает агентство ПУК-Медиа, обстрелам подверглись приграничные местности района Чоман провинции Эрбиль.

Вечером в четверг, по сообщению того же агентства, турецкие военные самолеты подверглись бомбежкам деревни Хнера, Мала Мала и др. в районе Сидакан (провинция Эрбиль).

Багдадцы протестуют против турецко-иранских бомбардировок Курдистана

В пятницу, сотни жителей Багдада собрались на площади Тахрир и провели демонстрацию осуждающую турецкие и иранские бомбардировки приграничных районов Курдистана.

Али аль-Шами, один из протестующих, в интервью агентству Пук-Медиа потребовал немедленно прекратить неоправданные атаки против Курдистана.

Аль-Шами призвал федеральное правительство в Багдаде вмешаться, чтобы положить конец таким нарушениям.

Сирийские курды грозят миллионными демонстрациями

В ответ на расстрел курдского политика Машааля Тамо, в Сирии поднимается новая волна протестов. Сирийские курды уже заявили о готовящихся миллионных демонстрациях в Камышлы.

Видео мертвого тела политика показывает многочисленные пулевые ранения, приведшие к смерти.

Видео-запись одного из выступлений курдского политика на курдском и арабском языках призывает продолжить борьбу.

"Мы за власть, предоставляющую свободу народам и многопартийность! Слава героям Камышлы!" - звучит живой голос Тамо, ставшего еще одним из погибших за свободу Курдистана героем.

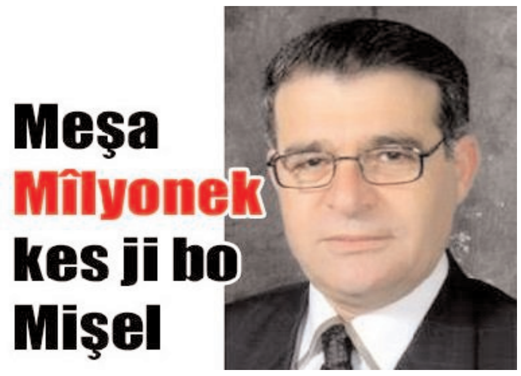

Ахмет Тюрк: Эрдоган проводит политику войны против курдского народа

Один из лидеров турецких курдов, Ахмет Тюрк, обвинил премьер-министра Турции Реджепа Тайипа Эрдогана в том, что он практикует политику войны против курдов страны.

Тюрк, который является главой Конгресса демократического общества, сделал это заявление на митинге в Диярбакыре, собравшем около двух тысяч человек. Митингующие осудили волну арестов курдских политиков, в основном членов Партии мира и демократии, по обвинению в связях с РПК.

Тюрк назвал аресты "политическим геноцидом". "Члены БДП являются мишенью турецких властей, арестовывающих их под предлогом принадлежности к Союзу курдских сообществ (КСК)."

Тюрк подверг критике изоляцию в тюрьме лидера РПК Абдуллы Оджалана, к которому уже на протяжении двух месяцев не допускают адвокатов. "Эрдоган практикует политику войны против курдов", сказал он, ссылаясь на изоляцию Оджалана, вместо того, чтобы приступить к переговорам с ним для достижения мирного решения курдской проблемы в стране.

Тюрк заявил, что курды будут продолжать борьбу за достойную и свободную жизнь в стране.

Туркменский фронт: 140 статья не предусматривает включение Киркука в состав Курдистана

Туркменский фронт издал заявление, что 140 статья конституции Ирака не предусматривает, что Киркук должен быть присоединен к Курдистану, обвинив курдского премьер-министра Бархама Салеха в использовании киркукского вопроса в политических целях. В заявлении говорится, что "диалог является наилучшим способом решить все нерешенные вопросы, в Ираке, включая киркукский, но есть партии, которые хотят помешать этому". "Статья 140 является спорной статьей с тех пор как она была включена в конституцию, и многие рассматривали ее как конституционно мертвый пункт, поскольку она не предусматривает, что Киркук должен вступить в курдский регион", говорится в заявлении.

Фронт указал в заявлении, что МООНСИ подчеркнула в докладе, опубликованном в апреле 2009 года, что эта статья не обеспечивает решения киркукского вопроса, но считает, что она может быть решена путем превращения Киркука в "особый регион, совместно управляемый его исконными жителями".

Ранее Бархам Салих заявил что "вокруг Киркука не может быть никакого торга, он должен быть возвращен в Курдистан", отметив, что "курдское руководство никогда не откажется от Киркука или от осуществления статьи 140, и премьер-министр Малики не раз подчеркивал свою приверженность конституции, в том числе этой статье".

140 статья не говорит о включении Киркука в какой-либо регион, но предполагает проведение референдума, на котором жители должны определить, будет ли провинция включена в состав Курдистана или получит иной статус.

Медведев призвал Асада провести реформы или уйти

Российский президент Дмитрий Медведев заявил, что если президент Сирии Башар Асад не способен провести в стране необходимые преобразования, он должен уйти. Об этом сообщает РИА Новости.

"Но это решение должны принимать не в НАТО и отдельных европейских странах, а должен принять народ Сирии и руководство Сирии", - подчеркнул Медведев. Он также отметил, что Россия старается воздействовать на сирийское руководство по дипломатическим каналам, чтобы добиться скорейшего прекращения кровопролития.

Кроме того, Медведев заявил, что Россия будет использовать право вето в Совете безопасности ООН, чтобы не допустить односторонних санкций, направленных на свержение режимов в разных странах мира. "ООН создавалась не для этого", - подчеркнул президент РФ. Медведев отметил, что резолюция СБ ООН по Сирии, на которую наложили вето Россия и Китай, могла бы привести к повторению ливийского сценария.

Ранее позицию России по Сирии неоднократно принимали с благодарностью сторонники Башара Асада, которые проводили в Москве митинги в поддержку действующей власти. В свою очередь сирийская оппозиция выражала недовольство сдерживающей позицией Москвы. В подтверждение этому демонстранты по всей стране регулярно жгут государственные флаги России.

4 октября Россия и Китай заблокировали принятие в Совете Безопасности ООН резолюции по Сирии, прибегнув к праву вето. Это вызвало возмущение американской стороны, которое озвучила посол США в ООН Сьюзан Райс. "Кризис в Сирии будет продолжаться до тех пор, пока Совбез не сделает то, что он должен сделать", - сказала она.

Массовые антиправительственные выступления в Сирии начались в марте 2011 года. Выступления оппозиции были вдохновлены произошедшим ранее свержением многолетних диктаторских режимов в Тунисе и Египте. Президент Асад неоднократно заявлял, что в Сирии не будет революции, так как он лично готов провести демократические реформы, однако так и не воплотил свои обещания в жизнь. Когда протесты выплеснулись на улицы, власти начали разгонять манифестантов с помощью армейских подразделений. Это привело к началу вооруженных столкновений, чередующихся с попытками ведения мирных переговоров между сторонами.

Международная реакция на убийство курдского политика Машааля Тамо

После вчерашнего убийства курдского сирийского политика Машааля Тамо с заявлениями протеста выступили лидеры нескольких стран. В том числе, правительство Франции заявило, что поражено этим вероломным убийством курдского лидера. Пресс-секретарь Белого Дома Гай Карни заявил, что убийство Машааля Тамо показывает, что Башар Асад ведет Сирию в опасном направлении.

"Правительство США осуждает это убийство и просит об отстранении Башара Асада от управления страной", сказал Карни.

Машааль Тамо был расстрелян вчера на пороге собственного дома четырьмя вооруженными людьми. Двое спутников Тамо: один из его сыновей и соратник, - тяжело ранены.

По историческому зову предков!

Где и как ты черпаешь вдохновение и находишь слова, выражающие объединяющую силу мыслей, давно беспокоящих многих курдов?

Вопрос этот, наполненный очень субъективным, но искренним чувством восхищения, был задан мне родной сестрой. Она и ее супруг одни из тех непоколебимых людей, которые преданно и откровенно, причем с хорошим знанием темы, бесконечно говорят и думают о курдах, с гордостью и с горечью, порой очень эмоционально, на протяжении уже сорока лет убедительно рассказывают всем, кто проявляет интерес и тем более несогласие или сомнение в ходе изредка возникающих дискуссий, о трагической судьбе и сложном настоящем курдского народа, о не сложившейся и не свершившейся истории Большого Курдистана. Я знаком и с другими, настоящими, в том числе известными курдскими патриотами из России, Грузии, Армении. Знаю, что их очень много в Азербайджане и странах Средней Азии. Конечно, речь идет прежде всего об их глубоких чувствах национально-культурного родства с курдским народом, духовной близости и любви к исторической родине предков. Я также знаю истинных, больших патриотов, преданных борцов за независимость своего курдского Отечества, познавших на себе горький опыт многолетнего партизанского сопротивления военному фашизму диктаторских режимов Турции, Ирана, Ирака и Сирии в тяжелых и непроходимых горных условиях обширных приграничных районов Большого Курдистана.

Поводом для заданного мне вопроса послужили мои, совершенно неожиданные для окружающих и близких мне людей, короткие статьи, опубликованные относительно недавно на сайте "Kurdistan.ru", о политическом положении и международной ситуации вокруг курдского народа в современных условиях его существования на Ближнем Востоке.

Мне не пришлось, как ни странно это покажется, долго размышлять над ответом на поставленный резонный вопрос. При том, что я весьма далек от каких-либо видов высокого художественного и интеллектуального творчества, быстрый ответ, независимо от моей воли, буквально вылетел из меня, повторяя полет воображаемой стрелы, мгновением ранее словно пронзившей строго определенную точку воздействия на мое сознание, видимо, предназначенную для способности приема и познания поступающей из прошлого информации:

"Единственный источник вдохновений для поиска истины – генетическая память о нечеловеческих страданиях, выпавших на долю курдов, и передаваемые новым поколениям через бесконечное космическое пространство внушительные чувства невыносимой боли и сострадания, закаляющие национальное и духовное достоинство курдского народа".

Верю, что этот ответ зародился вовсе не в моем сознании, и я лишь ретранслирую слова моих, наших незаслуженно забытых героических предков из очень далекого кровавого прошлого курдского народа.

Такого рода "магнитно-ментальная" народная память позволяет человеку сознательно и/или подсознательно находить нужный философский путь в размышлениях об истине через правильное и адекватное понимание и восприятие исторической правды.

Людей, осознанно симпатизирующих курдам и солидарных с борьбой курдского народа за независимость и национальные права, к сожалению надо признать, на порядок меньше, чем тех, кто по тем или иным причинам совершенно безразличен к судьбе и положению курдов, прежде всего в Турции, Иране, Ираке и Сирии. Но не исключаю совершенно, что добровольно "отстранившихся" от истории и национально-культурных корней своего народа относительно не мало даже среди самих курдов.

Недавно с удовольствием прочитал сообщение о том, что известный турецкий кинорежиссер Мустафа Аптиоклар сделал очень неожиданное по смелости и откровенное по своей политической остроте публичное заявление.

Он сказал, что, если бы он был курдом, несомненно, взялся бы сам за оружие и вступил в ряди курдских повстанцев, борцов за права курдского народа. Причем единственно допустимым решением вопроса он признал бы только полную и безусловную независимость Северного Курдистана от Турции.

Мустафа Аптиоклар, турок по национальности, обоснованно считает, что, если бы туркам под страхом жестокого наказания не было дозволено говорить на турецком языке и называть себя турками, если бы их считали "горными курдами" и им разрешено было говорить только по-курдски, а тем более на их автохтонно-национальной территории многовекового существования, решение для него было бы безусловно неизменным - за оружие и в горы. Мустафа Аптиоклар и солидарные с ним граждане Турции - настоящие патриоты своей страны. Если бы Премьер-министр Турции господин Эрдоган мыслил таким же позитивным образом и предоставил курдам реально действующую широкую автономию в Северном Курдистане, а за ним разумно последовали Иранские и Сирийские "руководители-патриоты", предоставив аналогичную автономию Восточному и Западному Курдистану соответственно, вопрос о правах курдского народа в этих странах не стоял бы на повестке дня.

Как очевидно свидетельствует "двусмысленная" политическая ситуация в Ираке, где федеральная власть в лице сверх полномочного Премьер-министра откровенно предвзято допускает грубейшие нарушения действующей Конституции страны и всех достигнутых соглашений с Автономией Южного Курдистана, особые национальные законы об автономии курдов в Турции, Иране и Сирии должны быть в будущем в обязательном порядке подкреплены международно-правовыми гарантиями безопасности.

В случаях же недопустимых нарушений таких гарантий должно неотвратимо и незамедлительно наступать коллективное одобрение постоянными членами Совета Безопасности ООН правомерного перехода региона из статуса автономии в режим полного территориального суверенитета до окончательного завершения процедуры признания государственной независимости новой страны на заседании Генассамблеи ООН.

Этот справедливый принцип международной демократии, без сомнения, следовало бы в срочном порядке реализовать в Ираке для демонстрации торжества права.

Я не призываю курдов по всему миру браться за оружие и отправляться в горы Кандиль или в любое другое приграничное место на территории Большого Курдистана, чтобы бороться за свободу курдского народа.

Но я лично всегда готов в качестве добровольца присоединиться к тем десяткам, а возможно сотням тысячам курдских "пешмарга", которые с оружием в руках будут вынуждены бесстрашно обороняться от любой внешней агрессии после уже всеми ожидаемого провозглашения независимости Южного Курдистана на севере нынешнего Ирака. Причем мощная оборона будет обеспечена по всему приграничному фронту Большого Курдистана.

Курды, обладающие более чем вековой историей российского гражданства, рассчитывают на серьезную политическую и дипломатическую поддержку Южного Курдистана со стороны федеральных органов власти России.

Нашему российскому Отечеству давно пора официально включить вопросы, связанные с признанием независимости Южного Курдистана и с предоставлением гарантированной широкой автономии всем другим курдским регионам в Турции, Иране и Сирии, в сферу своих стратегических и особо важных национальных интересов.

Необходимо ускорить завершение недоведенной в прошлом до логического конца геополитической стратегии бывшей царской России, которая определенно и весьма обоснованно была заинтересована в образовании независимого государства Курдистан.

Внешнеполитическая стратегия не может строиться без учета исторической преемственности. Эта закономерность активно используется Турцией и Ираном в их межгосударственной борьбе за расширение географии политического и экономического влияния в регионе Большого Ближнего Востока, в соперничестве за лидерство в исламском мире. В доктринах государственной безопасности этих двух исламских, но идеологически, политически и экономически остро противоборствующих, региональных держав для России, при внешне благоприятных и взаимно приукрашенных дипломатической палитрой двухсторонних отношениях, не предусмотрена роль ни стратегического союзника, ни важнейшего политического партнера.

Нашей все еще Великой державе не следует оставаться в стороне от требований курдского народа, находясь в роли одиноко стоящего, но гордого пассивного наблюдателя. Такая позиция не соответствует долгосрочным и среднесрочным как политическим, так и экономическим интересам России.

Курды Большого Курдистана с некоторым уже сомнением и даже слабым подозрением, но все еще с неугасающей надеждой продолжают смотреть в сторону исторически дружественной России, полноправной наследницы российской и советской империй.

Мураз Аджоев, Kurdistan.Ru

Курдская делегация провела переговоры с аль-Хакимом

В четверг, находящаяся в Багдаде переговорная делегация Курдистана провела переговоры с лидером Высшего совета ислама в Ираке Саидом Аммаром аль-Хакимом.

Аль-Хаким, подчеркнул необходимость "сидеть за одним столом и обсуждать нерешенные проблемы между политическими партиями, в ходе которых необходимо разработать общее видение для всех сторон и обеспечить здоровую атмосферу большего доверия и совместных действий в единой команде, которая служила бы иракским гражданам".

Член курдской делегации Фадль Мирани в свою очередь, высоко оценил исторический вклад семьи аль-Хакима в объединение иракского народа.

Фалах Мустафа провел переговоры о проектах

Глава департамента иностранных дел в Регионального правительства Курдистана Фалах Мустафа встретился в пятницу с представителем Программы развития Организации Объединенных Наций (ПРООН) в Курдистане Фахби Сулеймани.

Они обсудили будущих проекты ПРООН. Фалах Мустафа отметил важность этих проектов, тогда как Сулеймани выразил благодарность учреждениям Курдистана за их координацию и дальнейшее сотрудничество для достижения успеха проектов ПРООН в Курдистане.

Почему Эрдоган не дает государства курдам

Издание Jewish Chronicle указывает на очевидное, но остающееся незамеченным лицемерие как турецкой, так и американской внешней политики на Ближнем Востоке.

Автор статьи, Робин Шеффард, указывает на то, что за неделю, предшествовавшую началу дискуссий на Генассамблее ООН о признании Палестины "полноправным членом" и "независимым государством" на территории Турции было совершено несколько громких терактов, в том числе взрыв заминированного автомобиля перед офисом премьер-министра в Анкаре и нападение на полицейскую станцию в провинции Ван.

Турция, таким образом, борется со своим врагом, людьми иной национальности, прибегающим к террористическим методам ради достижения своих целей. И Турция борется со "своим" терроризмом беспощадно, невзирая на "общечеловеческие ценности" и "право народов на самоопределение". Борется достаточно эффективно – с 1984 года турецкие военные сравняли с землей 4 тысячи курдских деревень. 35 тысяч курдов убиты, 17-20 тысяч "исчезли без следа".

Куда более умеренные действия Израиля в отношении палестинских террористов порождают в груди премьер-министра Турции Эрдогана взрыв эмоций, который он не в состоянии сдержать. Эмоции выливаются в виде ставших практически ежедневным ритуалом антиизраильских речах, новых санкциях и новых угрозах. Фундаментальный вопрос при этом остается без ответа – почему, если палестинцы "заслужили" свое право на государство многолетней упорной, и большей частью террористической борьбой, такого же права лишены курды?

Эрдоган не одинок в своем лицемерии. Запад и США активно Турцию поддерживают, свидетельством чему стала циничная сделка, завершившаяся тоже на прошлой неделе.

В середине месяца Эрдоган, вопреки протестам Ирана и России, согласился на размещение на своей территории элементов американской ПРО. В обмен американцы поставят ему беспилотники-шпионы, чтобы было с чем охотится на курдов.

Таким образом, и доверие к "борцу за справедливость и права угнетенных" Эрдогану , цинично получающему от Запада необходимую для подавления национального движения помощь, и доверие к Западу-"правозащитнику", не менее цинично подобную помощь предоставляющему, в глазах любого вменяемого человека окончательно подорваны.

Турция меняет Конституцию не для ЕС

Обновленная Конституция не только приоткроет стране дверь в Евросоюз, но и позволит самому Реджепу Эрдогану задержаться у власти.

Турция готовится жить по-новому. Премьер-министр Эрдоган поручил парламенту завершить разработку нового основного закона страны к середине 2012 года.

Прошлогодний всенародный референдум показал, что большинство жителей Турции одобряют планы возглавляемой премьером Эрдоганом Партии справедливости и развития (ПСР) по изменению Конституции. Сокращение полномочий армии, судейского корпуса, силовиков обещает не только сделать Турцию либерально-демократическим государством, но и снимает многие претензии Евросоюза. Кстати, один из агитационных аргументов Эрдогана и был как раз о том, что без новой Конституции стране в ЕС не попасть.

Впрочем, и с новой Конституцией Турции не стать членом ЕС в ближайшее время. Пару недель назад об этом без обиняков заявила канцлер Германии Ангела Меркель. Эксперт-востоковед Института стратегических оценок и анализа Сергей Демиденко рассказал:

"Евросоюз хочет иметь Турцию в качестве партнера, но не хочет в качестве участника Евросоюза. Есть ряд причин, по которым европейцы не примут Турцию в ЕС в ближайшие лет 10-15. Во-первых, это экономическая, политическая и социальная нестабильность Турции. Во-вторых, Европа опасается, что огромное количество нетрудоустроенного турецкого населения переедет в Европу в поисках лучшей жизни".

Кроме того, остается еще и кипрский вопрос, в котором Анкара не намерена идти на компромисс.

Но и Турция в последнее время призадумалась, насколько ей нужно становиться полноправным членом европейского сообщества, отметил руководитель Центра восточных исследований Дипломатической академии МИД РФ Андрей Володин:

"Желание Турции вступить в Евросоюз явно поубавилось. Эрдоган прекрасно понимает, что те события, которые сейчас происходят в ЕС на социально-экономическом поле, только-только начинаются. Конечный результат этих событий неясен никому. И осторожный Эрдоган и его партия ни в коей мере не будут форсировать вступление его страны в Евросоюз".

Но от этого стремление поменять главный закон страны не стало меньше. По мнению аналитиков, он сделает Турцию более современным государством, снимет многие противоречия между прописными истинами и реальной жизнью. Кроме того, новая Конституция превратит парламентскую республику в президентскую, что позволит Реджепу Эрдогану остаться у власти.

Последнее вызывает основное возражение оппозиции. Противники Эрдогана заявляют, что его действия способствуют усилению позиций исламистов в стране, поскольку Партия справедливости и развития считается умеренно исламистской. Такая точка зрения не выдерживает критики, считает востоковед Сергей Демиденко:

"Абсолютно никакой связи я здесь не вижу. Больше того, я давно уже не улавливаю связи между ПСР и исламистами. Этот имидж ПСР остался в далеком прошлом. Все те реальные политические усилия, которые предпринимает партия, скорее говорят о ее демократическо-либеральной направленности, нежели о каких-то исламистских потугах".

Так что у Конституции Эрдогана есть все шансы на существование. Несмотря на то, что для прохождения документа в парламенте ПСР необходимо сформировать коалицию, это не станет препятствием. Скорее всего, закон поддержат курды, которые еще недавно собирались бойкотировать парламентские заседания. По новой Конституции Турция из страны, населенной исключительно турками, превратится в многонациональное государство. И курды как один из самых многочисленных этносов будут этому рады.

Эрдоган и БДП

Когда курдские депутаты, связанные с Партии мира и демократии (БПР) заявили о своем решении принять присягу и вступить в парламент, премьер-министр Эрдоган, похоже, ни на дюйм не сдвинулся со своей жесткой позиции. Он говорил о БДП в унизительных выражениях, а также призвал всех курдов оказать "сопротивление" Рабочей партии Курдистана (РПК).

Эрдоган, как мы знаем, намерен продолжать так называемую курдскую инициативу. Но помогут ли в этом партии резкие упреки в адрес группы избранных депутатов - из партии, которая выиграла почти 40 процентов голосов курдов? Будет ли способствовать этому его, сделанный тоном учителя призыв к "сопротивлению" организация, которая, при всей своей убийственности и архаичности, до сих пор пользуется - по данным различных исследований – массовыми симпатиями, если не открытой поддержкой?

Всеобщей целью среди политиков, ученых, СМИ и бизнесменов на данный момент является подтвердить, более чем когда-либо, язык мира и примирения в целях изоляции и отчуждения лиц, совершающих насилие, которые теперь атакуют не только силы безопасности, но и учителей и невинных мирных жителей, как турок так и курдов.

В этих условиях, на политическом уровне, руководство Партии справедливости и развития (АКП) сталкивается с решающим испытанием, поскольку парламент собирается с тяжелой повесткой дня. Смешение БДП и РПК в риторике правительства АКП, оказалось тактической ошибкой. Это пытались делать партии-предшественницы и в результате только способствовали укреплению уже существующей органической связи между этими двумя организациями (БДП и РПК).

Что же будет? Президент Абдулла Гюль должен встретиться с сопредседателями БДП накануне созыва парламента и - в его мягкой, но решительной манере – вновь поговорить с ними о жизненной важности исторического момента, перед которым стоит Турция. Гюль, безусловно, попытается убедить руководство БДП, что единственная платформа, на которой можно покончить с "восстанием РПК" и повысить качество прав и свобод курдов до равных с турками, это тот самый парламент, в который они были избраны. Он, несомненно, даст понять, что никакой диалог - не говоря уже о реформах - невозможен до тех пор, пока РПК продолжают убивать и взрывать бомбы. Он предложит БДП выступать в парламенте и помочь создать конституцию, которая сможет удовлетворить всех курдов в Турции, как и других.

Позиция Гюля ясна и неизменна: приоритет в том, чтобы положить конец кровопролитию - и тому, что я упорно называю "вендеттой" между курдами и государством, которая родилась из подавления невообразимой жестокости. Президент хочет положить конец конфликту, как путем переговоров с политическим движением курдов, так и, параллельно, путем парламентских переговоров по новой конституции.

Гюль всегда может показать общую картину, но ключ у Эрдогана. Время покажет, будет ли принято давно необходимое решение, или все упадет в балансирование на грани войны.

Процесс в некотором роде начнется заново с открытием на следующей неделе парламента, следовательно, предъявляет требования и большие проблемы. Изменит ли Эрдоган свою позицию после того, как БДП согласилась войти в парламент? Если он хочет реального разделения между БДП и РПК и дистанцирования курдов от насилия, он должен принимать во внимание БДП, применяя "мягкую силу", чтобы заставить ее быть частью парламентского процесса реформ. Он должен пригласить на переговоры высокопоставленных представителей БДП, в частности Шарафеттина Эльчи (который имеет большой опыт в политике) и Ахмета Тюрка (который хорошо помнит о тяжелом положении курдов). Затем, Эрдоган также должен создать механизм, который будет держать открытыми все каналы с молодыми кадрами в руководстве БДП. Причина проста: чем больше руководители БДП почувствуют уважения, тем меньше недоверия они будут чувствовать.

Двадцать восемь предыдущих курдских восстаний и 35 лет восстания РПК показали, что военная мощь и простые меры безопасности не положат конца вооруженной борьбе. Единственный, кто может ее закончить, это сама РПК. Все осуждения террора, конечно, справедливы, как отмечают также США и ЕС, и с политической точки зрения нет ничего, что могло бы далее оправдывать кампании РПК. Поэтому неотложная задача "курдского политического движения" состоит в том, чтобы работать над окончанием – пусть хотя бы временным - восстания. Это требует ясности, мужества и человеческой совести.

Есть две ловушки: правительство не должно расценивать нападения РПК на невинных гражданских лиц в качестве "фазы отчаяния" и рассматривать это как время, чтобы "покончить с РПК навсегда", а БДП ни в коем случае не следует полагать, что обращение к языку оружия убедит Анкару или турок выбросить белый флаг. Самой большой ошибкой РПК, на данный момент, является заблуждение, что они получат сочувствие к своим действиям в ЕС или в другом месте. Аплодируют только заклятые враги, и они больше не убедительны, даже для самих себя.

Курды объявили "интифаду" сирийскому режиму

Курдские активисты объявили "интифаду", или вооруженное сопротивление, после убийства сирийскими солдатами одного из лидеров оппозиции.

Убийство было совершено в городе Камышлы, на северо-востоке Сирии, сообщает газета "Шарк Аль-Аусат", выходящая в Лондоне на арабском языке.

Напомним, что в минувшую субботу силы безопасности открыли огонь по десяткам тысяч сирийских курдов на похоронах Машаля аль-Тамо. Погибли, по меньшей мере, 4 человека. Базирующийся в Великобритании сирийский Центр защиты прав человека отмечает, что на похоронах собралось около 50.000 человек.

"Врата ада уже открыты для этих бандитов, - заявили курдские активисты, слова которых, произнесенные на похоронах, цитирует британское издание. - Последние гвозди очень скоро будут забиты в их гроб".

Силы безопасности также открывали огонь по похоронной процессии в минувшую пятницу. Это произошло в Дума, пригороде Дамаска. Там был убит один человек и ранены 10 скорбящих.

Кроме того, восемь человек погибли в результате подавления антиасадовского протеста, начавшегося после традиционной пятничной молитвы. И все это произошло только в ближайшие три дня.

Машаль аль-Тамо - харизматическая личность, который был постоянным критиком режима Башара Асада, не признающего притязаний курдов на собственную государственность. В начале этого года его выпустили из тюрьмы. Убийство Тамо осудили многие страны, в том числе США.

По данным курдских активистов, четверо вооруженных людей ворвались в дом Тамо в городе Камышлы, застрелили его самого и ранили сына. Точно неизвестно, кто стоит за этой атакой, однако все указывает на то, что это было сделано если не самими властями, то при их попустительстве.

Один из активистов выразил опасение, что это убийство может подтолкнуть курдов взять в руки оружие и повернуть его против Асада, а это значит, что в стране может начаться гражданская война.

"Это террористический акт, террористическое убийство, совершенное государственной машиной", - убеждены курды, жаждущие отмщения.

Телеканал "Аль-Джазира" показал гроб с телом Тамо, который несут по очереди с величайшим почтением. Гроб заверну в курдский флаг и покрыт цветами.

Фарес аль-Тамо, сын Машаля, который в настоящее время находится в Эрбиле на севере Ирака, сообщил телеканалу, что курды возмущены, они обвиняют сирийские власти в смерти его отца.

"Его кровь драгоценна для них (курдов), они не успокоятся, пока режим не будет свергнут, а Башар Асад казнен", - сказал

Фарес аль-Тамо.

Активисты в Дамаске сообщают, что сирийские власти усилили меры безопасности в курдских районах столицы.

Курды составляют около 10 процентов 20-миллионного населения Сирии и в значительной степени поддерживают восстание против Асада.

Этнические курды уже давно жаловались на дискриминацию и в 2004 году устроили бурные протесты против режима Асада. Им не разрешают преподавать в школах курдский язык или создать курдскую радиостанцию.

В начале общего демократического восстания, начавшего в марте, Башар Асад попытался успокоить курдов, предоставив гражданство десяткам тысяч из них, кроме того, жертвы в курдских районах до сих пор были не столь значительными по сравнению с коренными сирийцами.

MIGnews.com

БДП опубликовала статистику арестов по "делу КСК"

7748 человек были взяты под стражу и 3895 человек арестованы в ходе операций против КСК, заявила прокурдская Партия мира и демократии. Десятки руководителей и сотрудников БДП все еще находятся в тюрьме.

Десять избранных мэров, восемь помощников мэра, два вице-мэра, два бывших мэра, два президента и четыре вице-президента провинциальных генеральных ассамблей и 29 членов муниципальных советов находятся в настоящее время в тюрьме в Турции.

БДП объявила число людей, взятых под стражу и арестованных в ходе так называемой операции против КСК с апреля 2009 года.

18 октября 2010 года турецкий суд начал судебный процесс против 152 известных курдских политиков и правозащитников, обвиняемых в причастности к городскому крылу РПК.

Союз сообществ Курдистана (КСК) имеет целью организовать курдский народ, а также включает в себя вооруженное крыло РПК.

В соответствии с объявлением БДП, 7748 руководителей и сотрудников партии были взяты под стражу и 3895 были арестованы в период с 14 апреля 2009 года по 6 октября 2011 года.

1548 людей находятся в заключении в течение последних шести месяцев

По данным, опубликованным БДП, только в последние шесть месяцев, 4148 человек были доставлены в полицейские участки и 1548 человек были арестованы:

*** 2 президента и 4 вице-президента провинциальных генеральных ассамблей были задержаны.**

*** 29 членов муниципальных советов были задержаны.**

*** 10 мэров были задержаны, один мэр находился под стражей в полиции.**

*** 8 помощников мэра, 2 вице-мэров и 2 бывших мэров были задержаны.**

*** 30 человек были арестованы, среди них 1 член партийной ассамблеи и 1 член центрального руководящего органа партии (MYK), во время рейдов в Измире 23 сентября 2011 года.**

Задержания и аресты за последний месяц:

*** 47 человек, 3 из которых мэры, были арестованы в ходе обысков в Ширнаке 22 сентября.**

*** 31 человек были взяты под стражу в ходе рейдов в Диярбакыре 2-3 октября, в том числе два члена MYK, один из них главный бухгалтер, 1 заместитель сопредседателя, 5 членов провинциальных руководящих советов, 1 помощник члена провинциального собрания, один помощник мэра, 1 член муниципального совета и 1 член провинциальной генеральной ассамблеи. Вся группа все еще находится в заключении.**

*** Мэр Дерика все еще находится в полицейском участке.**

*** Во время операции, начавшейся в Стамбуле 3 октября, были взяты под стражу в общей сложности 115 человек, из них 7 членов партийной ассамблеи, 14 районных мэров, 13 провинциальных руководителей и 9 бывших провинциальных руководителей.**

*** 120 человек были взяты под стражу в ходе выступлений на похоронах в городе Мерсин 4 октября. 54 из них все еще находятся в заключении.**

*** 20 человек, которые были взяты под стражу полицией 1 октября в г. Газиантеп, были арестованы 4 октября. В эту группу входят провинциальные сопредседатели, 4 провинциальных руководителя, 1 член партийной ассамблеи и 2 мэра районов.**

*** В общей сложности 11 человек, среди которых помощник мэра и районные сопредседатели, были арестованы в Татване.**

ДИПЛОМАТ

№ 27 (138) 8-14 Октября 2011 ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

В сирийском Камышлы прошли похороны Машааля Таму

Более 100 000 человек приняли участие в церемонии похорон курдского политика Машааля Тамо. Гроб погибшего был укрыт флагом Курдистана.

Во время шествия процессии по улицам города, по идущим был открыт огонь.

Один человек убит, шестеро ранены.

Президент Курдистана Масуд Барзани выступил с заявлением, в котором осудил убийство курдского политика. "К сожалению, насилие в Сирии увеличилось на столько, что среди бела дня открыто нападают на пресс-секретаря и члена советов оппозиции Сирии. Руководство Регионального Правительства Курдистана осуждает это вероломное убийство. До сих пор курды Сирии требовали свои права только мирным путем, несмотря на насилие, чинимое над ними. Курды Сирии борются за мирную жизнь в роли субъекта страны в рамках демократического сосуществования. Террор против патриотов мирного народа только ухудшит ситуацию в Сирии."

Джадад Гаде: убийство Тамо еще сильнее вовлечет курдов в сирийское восстание

Убийство курдского политика в Сирии выведет протесты курдов на новый уровень, предупреждает курдский политик.

Машааль Тамо, лидер курдского Движения Будущего был убит в своем доме в пятницу неизвестными вооруженными лицами. Его семья обвинила в убийстве сирийские власти.

Убийство Тамо вызвало возмущение среди курдов во всем мире. Вечером в пятницу, вскоре после смерти Тамо, курды в Вене напали на сирийское посольство и некоторое время контролировали его. В Эрбиле десятки курдов вышли на улицы, осуждая убийство Тамо, и скандировали антиасадовские лозунги.

В субботу представитель партии Тамо в Курдистане, Джалал Гаде, сказал агентству Ак-Ньюс, что по всему миру поднимаются большие протесты, с тем чтобы осудить убийство Тамо и призвать Башара аль-Асада уйти в отставку.

"Курды сейчас вступили в восстание, и более серьезно относится к своим акциям протеста. Мы считаем, что у режима аль-Асада нет никаких шансов делать реформы."

Убийство Тамо было осуждено оппозиционным Сирийским национальным Советом, а также Францией и США. Кроме того, пресс-секретарь офиса президента Курдистана осудил убийство Тамо, отметив, что курды мирно требовали своих прав, но сирийские репрессии были настолько сильны, что людей убивали "средь бела дня."

В субботу тысячи оппозиционеров собрались на похороны Тамо в его родном городе Камышлы.

По крайней мере, 20 человек были убиты во всей Сирии во время протестов в эту пятницу, утверждает оппозиция.

Германское издание прогнозирует возможную гражданскую войну в Турции

Не исключено, что в Турции начнется курдская гражданская война, пишет германское издание Der Spigel.

Учитывая усилившуюся за последнее время борьбу властей Турции с боевиками из "Рабочей партии Курдистана", издание указывает на то, что столкновение между сторонами изо дня в день ужесточается, и ежедневно сопровождаются потерями.

"Будущее находится в руках премьер-министра Реджепа Тайип Эрдогана. Он будет решать, решится проблема дипломатическими или военными средствами" , – отмечается в издании.

times.am

Бархам Салих: Никакой компромисс по Киркуку невозможен

Город Киркук должен быть возвращен в лоно Курдистана, и по этому вопросу не будет никакого компромисса. Об этом заявил премьер-министр КРГ Бархам Салих в интервью спутниковому телеканалу NRT. Салих подчеркнул, что курдское руководство никогда не откажется от Киркука и реализации статьи 140 Конституции, и что иракский премьер-министр неоднократно подчеркивал свою приверженность всем статьям Конституции, включая статью 140.

В Париже прошла курдская демонстрация в поддержку РПК

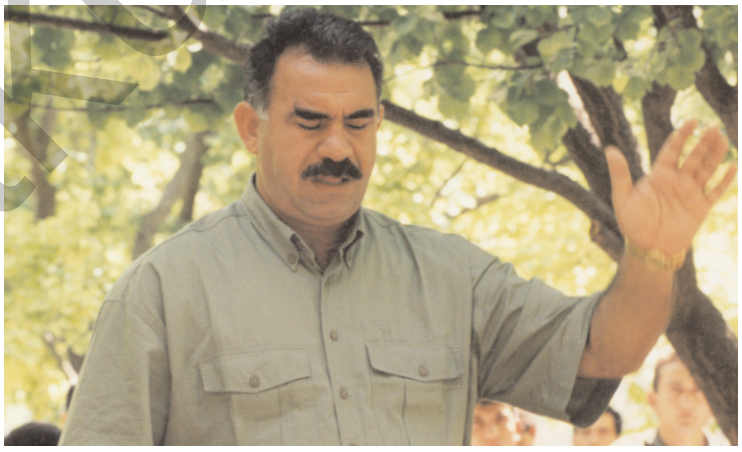

Тысячи курдов вышли в субботу на демонстрацию в Париже, требуя освобождения лидера РПК Абдуллы Оджалана. Французская газета Le Point сообщила, что протестующие держали плакаты с надписью "Нет международному заговору против Оджалана." По словам организаторов, в митинге принимало участие около 10.000 курдов. Полиция дала другую цифру - 3500. Демонстранты скандировали лозунги: "Свобода и идентичность", "Мы существуем, пока мы сопротивляемся," и "Автономия для демократического Курдистана".

Демонстранты осудили задержание курдских политиков по обвинению в принадлежности к организации, связанной с РПК, описав эти задержания как "политический геноцид". По данным курдских организаций, было задержано турецкими властями по крайней мере 4000 курдских политиков, обвиненных в принадлежности к городскому крылу РПК - КСК. Протесты в Париже поднялись после того, как французские власти пообещали в пятницу сотрудничать с Турцией в сфере безопасности, в частности, при задержании членов РПК.

"Задержание курдских активистов и диссидентов во Франции и других странах ЕС растет день за днем, и представляет собой эхо, так как готовится это в Турции" говорится в заявлении, распространенном организаторами.

Kurdistan.Ru

Allah rəhmət eləsin!

"Diplomat" qəzetinin idarə heyəti və iş yoldaşları Rafiq, Bilal, Akif, Elşən, Səidə Azər bəyə əzizi **Babayeva Afaq Məmməd qızının** vaxtsız vəfatından kədərləndiklərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznlə baş sağlığı verirlər.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

ÎMTÎYAZ Û SERNIVÎSAR:
TAHÎR SILÊMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
ТАХИР СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbirlər:
RAMİZ CƏBRAYILOV

SAKİT ÇIRAQLI

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üstüstə düşməyə bilər.

www. Diplomata-kurdi.com
Ünvan: Bakı şəhəri, 40
Küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil-17

Navnîsan: Bakû 40 soqaq
S.Mêhmandarov xanî 25 mal-17

Адрес: Баку 40, улица С.
Мехмандарова дом 25 кв-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnib və "Futbol+ Serviss" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətnamə : NFŞ 005004966
BUSB-un2 saylı Sabunçu rayon filialı
VÖEN1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 4500

www.arsivakurdi.org